

M

ZPRÁVY

Československé psychologické
společnosti

při Československé akademii věd

IV

1963

č. 6

ZPRÁVY

ČESKOSLOVENSKÉ PSYCHOLOGICKÉ
SPOLEČNOSTI

PŘI ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMII VĚD

855104
JSOU ORGÁNEM ČSPS

ROČNÍK IV - ČÍSLO 6

ČSPS, PRAHA 1, HRADČANSKÉ NÁMĚSTÍ 5

OBSAH

	Str.
Zprávy z ústředí	
Zápis z valného shromáždění ČSPS 1962	5
Z činnosti ústředního výboru	13
Složení ústředního výboru ČSPS	17
Zprávy z oblastí	
OS - Praha (zdravotnická sekce)	19
Psychologický kroužek v Prievidzi	29
Z psychologických pracovišť	
Katedra psychologie PU v Olomouci	31
Zahraniční okénko	
XVII. mezinárodní psychologický kongres	34
Údaje o stavu psychologie v různých zemích	35
Zasedání klinických psychologů v Lipsku	43
Zasedání psychologů NDR (plán na r. 1963 a 1964)	45
13. psychoterapeutický týden v Lindau	45
Informace, oznámení členům	
70 let prof. dr. V. Chmelaře	46
Zdroje informací o psychol. diagnostických metodách	48
Základní literatura o psychologické diagnostice	49
Bibliografie psychol. testů	52 a 53
Výzva členům	53
Pokyny pro přispívatele	54
Nově přijatí členové ČSPS	54
Bibliografie	
Novinky francouzské psychologické literatury	58
Bibliografie k Ravenovým Progresivním matricím	66
Příloha 6. č. — „Soupis psychologických časopisů a časopisů příbuzných oborů“.	

Z á p í s

o průběhu valného shromáždění Čs. psychologické společnosti při ČSAV konaného dne 8. června 1962 na Katedře psychologie Filosofické fakulty University Jana Evangelisty Purkyně v Brně.

Jednání zahájil a řídil člen korespondent prof. dr. V. Chmelář, který přečetl následující program valného shromáždění.

1. Zpráva o činnosti ČSPS (prof. dr. Vl. Tardy) a SPS (dr. Daniel)
2. Výkaz o hospodaření Společnosti za r. 1961 a revizní zpráva (prof. dr. Linhart, hospodář ČSPS a dr. Odehnal, revizor)
3. Referáty z OS (oblastními skupinami určení zástupci)
4. Volby ústředního výboru
5. Informace o pracovním plánu ČSPS na r. 1962
6. Zprávy z výborů sekcí (předsedové sekcí)
7. Různé

Pak navrhl bezprostředně přistoupit k prověření a zhodnocení práce Společnosti za poslední rok a předal slovo vědeckému tajemníku, prof. dr. Vl. Tardymu, aby přednesl svou zprávu, následující v plném znění:

V přehledu činnosti za minulý rok vycházím z plánu, který byl schválen na loňském valném shromáždění a v němž byly vytčeny ty úkoly, které přesahují rámec úkolů běžných.

Nejdůležitější z těchto úkolů, totiž pořádání I. celostátního sjezdu čs. psychologů, byl splněn, díky práci přípravného výboru vedeného doc. Macháčem a díky odborným příspěvkům našich psychologů a odborníků jiných věd. Potěšitelná byla velká účast psychologů a účast pracovníků styčných oborů, zejména filosofů a lékařů. Plenární zasedání nebyla však nejvhodnější pro rozvinutí široké diskuse. Přes celkově jednotné zaměření sjezdu nebyly obecné a zvláštní referáty spojeny v takový celek, aby sjezd dal odpověď na všechny hlavní ideologické a metodologické otázky. Při tom však ukázal i tento první sjezd, že naše psychologie je v hlavních zásadách ideově jednotná a odborně vyzbrojena propracovanějšími metodami než mnohé jiné společenské vědy a že proto má právo i povinnost zasahovat svým

podílem do řešení naléhavých otázek společenské praxe. Sjezdová rezoluce konstatuje, že naši psychologové mohou přispět zejména k vypracování vědeckých základů výchovy nového člověka, ke zkvalitnění pracovních podmínek a k urychlení procesu přeměny práce v první potřebu člověka a ke zkvalitnění zdravotnické péče a požaduje, aby naše socialistická společnost zajistila pro to podmínky.

Sjezdový materiál bude při dostatečném počtu zájemců rozmnožen. Kolegium pedagogiky a psychologie při ČSAV, které je od počátku tohoto roku nejvyšším koordinačním místem pro psychologii v ČSSR, schválilo návrh, aby byl v r. 1964 vydán Sborník o metodologických otázkách psychologie, který by prohloubil, doplnil a usoustavnil to, co bylo předmětem jednání sjezdu.

Důležitý úkol loňského plánu, pořádání užší pracovní porady s mezinárodní účastí na téma „Předpoklady a možnosti využití psychologických poznatků v socialistické společenské praxi“ byl přesunut až na r. 1963 v souvislosti s pořádáním jiných akcí v našem státě.

Jedním z dalších bodů plánu na r. 1961 bylo přiměřené rozšíření členské základny. Do dnešního dne bylo ústředním výborem ČSPS přijato 30 nových členů, ale bude třeba pokračovat v přijímání, abychom zachytili všechny odborné psychology a jiné odborníky, kteří s psychologií úzce spolupracují.

Další ze všeobecných bodů plánu ukládal prohloubení spolupráce s jinými vědeckými společnostmi. To se stalo zejména s Lékařskou společností J. E. Purkyně. Se Společností pro studium vyšší nervové činnosti (nyní Sekce pro studium vyšší nervové činnosti při Čs. lékař. spol. J. E. Purkyně) bylo pořádáno několik společných přednášek.

Posléze bylo plánováno obnovení kontaktu s mezinárodními psychologickými organizacemi. Členství v těchto mezinárodních organizacích nebylo ještě dosaženo, ačkoliv jsme se o to opětovně pokusili, naposled dopisy ze dne 6. května t. r. Jde o International Association of Applied Psychology se sekretariátem v Paříži a International Union of Scientific Psychology se sídlem na Columbia University, New York.

Do celkového plánu byly pro svou důležitost výslovně pojaty některé úkoly sekcí. Z nich byl do dnešního dne splněn pedagogickou sekcí úkol pořádat dvě porady o psychologickém poradenství, loni byl částečně splněn úkol teoreticko-metodické sekce týkající se kybernetického školení. Včerejší a dnešní přednášky jsou rozšířeným splněním tohoto úkolu, byly však

organizovány brněnskou pobočkou. Úkoly sekce zdravotnické a ekonomické nebyly splněny přesně v té podobě, jak byly obsaženy v plánu, což je plně odůvodněno okolnostmi. Činnost sekcí, již jsou věnovány dílčí zprávy otištěné v 5. č. „Zpráv ČSPS“, byla v celku v minulém roce živá, zejména v sekci pedagogické psychologie.

Stále roste a nabývá pravidelných forem činnost oblastních skupin ČSPS. Jejich pracovní možnosti jsou však nestejně, závisí na počtu členů, na dopravním spojení a na jiných místních okolnostech. Výměna zkušeností, snaha po dalším vzdělání vlastními silami i přizvanými odborníky v jednotlivých tématech a někdy i soustavně rostoucí spolupráce s nepsychology a popularizační činnost zasluhují uznání. Vítáme založení nové oblastní skupiny pro kraj jihočeský, založené pracovníky DPL v Opařanech. Předsedou byl zvolen PhDr Jiří Šlédr, Tábor, Pod nemocnicí 2221.

Velmi cenné je, že z oblastních skupin přicházejí podněty pro práci celé Společnosti. O těch, které byly předneseny na včerejší schůzi předsedů oblastních skupin promluví v dodatku k této zprávě.

Uzavírám tuto zprávu souhrnným zjištěním, že v minulém roce vzrostla činnost ČSPS kvantitou i kvalitou, v teorii i ve vztahu k praxi, ale nebyly splněny některé jmenovitě formulované úkoly, příliš závislé na činitelích ležících mimo Společnost. Z toho je třeba vyvodit důsledky pro reálnější plánování.

Nakonec uvádím návrhy pro další činnost ČSPS vzešlé z včerejší schůze předsedů oblastních skupin:

K dosažení větší informovanosti psychologů

- a) pořizovat překlady základní zahraniční literatury (psychologické) pro vnitřní potřebu členů ČSPS,
- b) vybudovat dokumentační středisko, které by mimo jiné provádělo rešerše a obstarávalo půjčování zahraniční psychologické literatury.

K dosažení toho, aby práce našich psychologů byla co nejvíce internacionálně známa

zasílat výtahy našich psychologických pojednání do 8. dílu Excerpta medica (Psychiatrie) a jiných abstrakt.

Ke zvýšení odbornosti práce praktických psychologů.

Přikročit k organizované validizaci diagnostických pomůcek u nás.

Dále byly vzneseny tyto další připomínky:

Je třeba dosáhnout toho, aby usnesení a rezoluce přijaté na shromážděních čs. psychologů byly respektovány těmi, kteří je mají prakticky uvádět v činnost. Na některých pracovištích neodpovídá jednání lékařů s psychology zásadám socialistické spolupráce.

Na místa psychologů jsou i nyní přijímáni lidé bez odborné psychologické kvalifikace. Tento problém souvisí s nedostatkem kvalifikovaných psychologů. Z universit v Praze a Bratislavě nevyjde v r. 1964 ani jeden absolvent psycholog. Je třeba, aby oblastní skupiny zjistily potřebu psychologů ve svých krajích a zjištěná čísla projednaly s krajskými plánovacími orgány, aby tak byla potvrzena a sdělena až Státní plánovací komisi. Na tomto základě by mohly co nejdříve být odpovědně zvýšeny počty přijímaných posluchačů psychologie.

K usnadnění styku psychologů v rozsáhlejších oblastech i v celostátním měřítku je žádoucí, aby Společnost hradila v odůvodněných případech cestovní náklady.

Tyto připomínky projedná ústřední výbor ČSPS a příslušné sekce.

Poté přečetl dr. M. Stríženec za nepřítomného tajemníka SPS zprávu o činnosti Slovenské psychologické společnosti za r. 1961, následující rovněž v plném znění:

Práca v uvedenom období spočívala jednak v samostatných akciách SPS, jednak v spolupráci s ústredným výborem ČSPS, resp. s jeho sekciami.

Výbor SPS se v uvedenom období zišiel na šiestich schôdkách. Venoval na nich hlavnú pozornosť zaktivizovaniu odborných sekcií SPS. Napriek tomu, že mnohí členovia sú zapojení do práce v celoštátnych sekciách, sekcie zriadené pri SPS si vypracovali samostatné pracovné plány, podľa ktorých pracujú v r. 1962.

Za najvýznamnejšiu akciu v uplynulom období možno považovať usporiadanie sympósiu o ťažkovychovej mládeži, ktoré sa konalo 10. júna 1961 v Žiline. Výbor poveril jej usporiadaním Stredoslovenskú oblastnú skupinu. Pri tejto príleži-

losti sa konalo valné zhromaždenie Slovenskej psychologickéj spoločnosti.

Výbor prediskutoval účasť slovenských psychologov na I. celoštátnom psychologickom sjazde, pričom jeho niektorí členovia sa aktívne podieľali na jeho prípravách.

Na schôdkach výboru sa ďalej podobne prediskutovala problematika postgraduálneho školenia, ktorého prvou etapou bol seminár o diagnostických metódach hlavne v klinickej psychológii. V postgraduálnom školení sa bude pokračovať v spolupráci s Katedrou psychológie FF UK.

Vykonal sa prípravné práce súvisiace s I. sjazdom Slovenskej psychologickéj spoločnosti, ktorý sa má konať roku 1965 na tému „Psychologické otázky výchovy dieťaťa a mládeže“.

Výbor sa podrobne zaoberal prekladmi z oblasti psychológie a ich úrovňou, pričom poveril svoju edičnú komisiu, aby sledovala túto otázku.

V uvedenom období vyšli dve čísla Bulletinu SPS.

V uvedenom období nenastali podstatnejšie zmeny v práci oblastných skupín. Zatiaľ, čo oblastné skupiny v Žiline a Košiciach usporiadali rad vydatených akcií, nepodarilo sa plne zaktivizovať západoslovenskú oblastnú skupinu.

V uplynulom období sa do SPS prihlásilo 20 nových členov.

Plenum prijalo obe zprávy se souhlasem a bez pripomienok. Na to bola projednaná zpráva o hospodaření ČSPS, kterou přednesl hospodář Společnosti prof. dr. Linhart. Revizní zprávu přečetla za nepřítomné revizory dr. Odehnala a dr. Milana s. Širgerová. ČSPS hospodáří podle rozpočtu schváleného a dotovaného ČSAV. Hospodáří úsporně a podle všech platných předpisů. Shromáždění obě zprávy schválilo.

Po schválení činnosti a hospodaření v uplynulém roce 1961 plenum Společnosti předložila volební komise ve složení: prof. Jurovský, prof. Linhart, dr. Kovalíková, prom. psych. A. Velebněšský, kandidátní listina nového ústředního výboru ČSPS. Při té příležitosti oznámil prof. Jurovský shromáždění společnosti, že její dosavadní předseda prof. dr. J. Doležal složil tuto funkci ze závažných důvodů pracovních i zdravotních a doporučil doc. dr. E. Holase za svého nástupce. Ústřední výbor ČSPS uznal důvody, které vedly prof. Doležala k odstoupení z funkce a pověřil jejím výkonem doc. dr. Holase, který funkci předsedy ČSPS přijal. Prof. Jurovský pak poděkoval prof. Doležalovi za vše, co pro ČSPS vykonal od jejího založení a přikročil k volbám. Plenum valného shromáždění Společnosti se rozhodlo bla-

sovat o navržených funkcionářích jednotlivě, o ostatních členech ústředního výboru en bloc. Z voleb vyšel nových ústřední výbor ČSPS v tomto složení:

Předseda ČSPS — doc. dr. Emil Holas, C. Sc.,

čestný předseda — prof. dr. Václav Příhoda

I. náměstek — člen korespondent ČSAV prof. dr. V. Chmelař
(zástupce ČSAV v ústř. výboru ČSPS)

II. náměstek — doc. dr. Miroslav Bažány, C. Sc. (zástupce SPS
v ústř. výboru ČSPS)

PhDr. Damian Kováč, C. Sc. (zástupce SAV v ústř. výboru
ČSPS)

vědecký tajemník — prof. dr. Vl. Tardy

hospodář — prof. dr. J. Linhart

prof. dr. J. Doležal, prof. dr. A. Jurovský, DrSc., doc. dr. T.

Pardel, doc. dr. R. Konečný, dr. Zb. Bureš, doc. dr. M. Machač, C. Sc., dr. J. Srnec a dr. B. Bárta.

Jako náhradníci byli zvoleni: doc. Fr. Hyhlík, dr. O. Matoušek,
dr. L. Ličko, dr. O. Blaškovič.

Revizory ČSPS byli zvoleni: Dr. Jiří Odehnal a dr. Jozef Daniel,
který přejímá funkci za onemocnělého dr. Milana.

Zapisovateli jednání byli zvoleni prof. dr. Vl. Tardy a s. Singerová,
ověřovateli zápisu dr. Zb. Bureš a dr. Jurčo.

Dalším bodem programu bylo projednání činnosti Společnosti v r. 1962 Plenu byl předložen plán práce na rok 1962 schválený ústředním výborem ČSPS 23. 3. 1962 a otištěný v 5. čísle „Zpráv ČSPS“. Tento plán vycházející z návrhů rezoluce z I. sjezdu čs. psychologů byl přijat bez dalších připomínek. Vzhledem k tomu, že byl otištěn v 5. č. „Zpráv ČSPS“, neuvádíme jej již v tomto zápise.

Na to oznámil prof. dr. V. Chmelař některé změny v sekretariátu ČSPS. Dosavadní tajemnice prom. psych. V. Bokorová požádala ústřední výbor Společnosti o uvolnění z této funkce pro rozšířené rodinné a pracovní povinnosti. Zůstává ve funkci tajemníka redakce „Zpráv ČSPS“. Ústřední výbor žádosti s. Bokorové vyhověl a svěřil výkon funkce tajemnice ČSPS. s. E. Singerové. Prof. dr. Chmelař navrhuje, aby ústřední výbor písemně poděkoval s. V. Bokorové za často obtížnou práci při začátcích činnosti ČSPS, které věnovala mnoho času a energie.

Na závěr jednání se ujal slova nový předseda ČSPS následujícím projevem: Soudruzi a soudružky, jménem svým i jménem

celého nově zvoleného výboru děkuji plenu za důvěru, kterou jste nám projeví. Tato důvěra velmi zavazuje. Naše pracovní soustředění ukazuje rozmach naší psychologie po stránce metodické i po stránce tématické. I když to referáty výslovně nezduřazňují, je v nich přece alespoň implicitně obsažen závěr o vzrůstajícím společenském významu psychologie. Pro ústřední orgány ČSPS vznikají tak stále náročnější a společensky závažnější úkoly. Za dobu necelých čtyř let od ustavení naší Společnosti bylo vykonáno hodně práce jak ve výzkumu tak i v jeho organizaci a ve výměně zkušeností. To ukazuje především vzrůstající úroveň našich pracovních shromáždění i kvantita a kvalita publikovaných prací. Toto konstatování zdaleka neznamena nějaké sebeuspokojení. Lepší organizací naší práce jsme jistě mohli dosáhnout ještě lepších výsledků. Nedostatky, které v naší práci vznikaly, je možno chápat jako dětské nemoci naší mladé Společnosti. Přes tyto dílčí nedostatky je nutno vidět základní fakt, že ustavením Čs. psychologické společnosti a rozvojem její práce se podstatně změnila situace v celé naší psychologii. Tento rozmach psychologie u nás je zásluhou jak jednotlivých pracovníků tak i zásluhou předchozích výborů ČSPS. Na dnešním valném shromáždění bychom proto měli vyslovit poděkování především prof. dr. Janu Doležalovi, který na předposlední schůzi ústředního výboru požádal z vážných důvodů o uvolnění z funkce předsedy. Prof. Doležal se rozhodující měrou zasloužil o ustavení ČSPS, řídil její práci v nejtěžším období jejich začátků, obětoval jí mnoho času a plodné práce. Předkládám proto plenu návrh, abychom z tohoto místa jménem celého valného shromáždění písemně poděkovali prof. Doležalovi za jeho dosavadní práci předsedy ČSPS a abychom mu popřáli především hodně zdraví do jeho druhé šedesátky.“

Plenum odpovědělo dlouhotrvajícím a srdečným potleskem na výzvu nového předsedy, který pak pokračoval:

„Řekl jsem na začátku, že důvěra, kterou dalo plenum nově zvolenému výboru, velmi zavazuje. Náš společný a základní úkol spočívá v tom, aby psychologie stále větší měrou přispívala rozvoji svobodné, beztrždní společnosti socialistické a komunistické, aby podstatně přispěla k všestrannému rozvoji komunistické osobnosti. Tyto velké úkoly kladou vysoké požadavky jak na odbornou kvalifikaci tak i na morální a politické kvality každého jednotlivého psychologa. Psychologové, kteří chtějí a mají tyto problémy řešit, musí proto sami svou vlastní praxí prokázat, co psychologie může dokázat jako věda správně chápaná z hlediska společenské praxe a společenských potřeb. Tím se

také postavení psychologa liší od postavení většiny ostatních vědeckých pracovníků. On sám musí být příkladem toho, čemu chce ve společnosti pomáhat, on sám musí být stále přesvědčivějším příkladem takové osobnosti, jejíž rozvoj je cílem naší společnosti. Tak je myslím nutno chápat základní credo celé naší práce. A z tohoto hlediska musí přistupovat k další práci také nově zvolený výbor naší Společnosti.

Nejdůležitější jeho úkol bude spočívat v tom, aby na základě pracovních výsledků prosadil větší váhu a společenskou autoritu psychologie a aby ve shodě se společenskou závažností psychologických věd postupně prosazoval nutná opatření, aby naše věda mohla tento úkol plnit co nejúspěšněji. Má-li se nám tato práce dařit, pak musíme na prvním místě usilovat o správné zaměření naší práce a o jednotu názorů v našich řadách. Názorová jednotu je nezbytná především na všech takových jednáních, kde se rozhoduje o závažných opatřeních ve školství, v průmyslu, ve zdravotnictví. Včerejší jednání ústředního výboru proto zdůraznilo nutnost, abychom se všichni vystříhali prosazování osobních názorů, které dosud neprošly ohněm diskuse a polemiky, které nebyly prověřovány kolektivním rozumem. To nikterak neznamena omezení osobní iniciativy a originalnosti. Zkušenost nám však ukazuje, že kdykoliv psychologové vystupovali při jednání nejednotně, utrpěla tím nejen autorita samotných psychologů, ale ublížilo se tím projednávané věci.

Řada našich pracovních shromáždění ukázala, že psychologové mohou takové názorové jednoty dosáhnout. Dokladem toho je i toto naše poslední shromáždění. Názorové jednoty ve vědě lze dosáhnout jen silou argumentů, které se nedají vyvrátit, a proto přesvědčují. Jestliže se nám dnes už daří dosahovat stále větší názorové jednoty, pak to je ukazatelem stále hlubšího zvědečtování psychologie. A tím také získáváme nejpresvědčivější argumenty její společenské závažnosti.

Z toho hlediska bude přistupovat k práci také nově zvolený ústřední výbor Čs. psychologické společnosti. Prohloubit správnou orientaci psychologických výzkumů a vést celou naši psychologii k tomu, aby stále více a stále přesvědčivěji sloužila naší společenské praxi, v tom bude spočívat jeho hlavní úkol a jemu musí být podřízeny všechny úkoly ostatní.“

E. Singerová, taj. ČSPS

PhDr. Zb. Bureš

Zapsali

Prof. dr. Vl. Tardy, věd. taj. ČSPS

Ověřili

PhDr. Martin Jurčo

Z činnosti ústředního výboru ČSPS v 1. pololetí 1962

Ústřední výbor se v první polovině letošního roku sešel celkem šestkrát. Jedna z těchto schůzí byla společná s výborem Slovenské psychologické společnosti.

Na svých jednáních se zabýval řadou úkolů a problémů, z nichž vybereme ve stručném přehledu pro informaci členů alespoň ty nejdůležitější.

Byly prodiskutovány pracovní plány ústředních složek Společnosti a hlavní plánované akce oblastních skupin ČSPS pro tento rok. Výbor se rozhodl věnovat napříště ještě více péče přípravě pracovních plánů, aby byly co nejreálnější, vzájemně dobře zkoordinované a pokud možno termínované.

V první řadě je třeba zkoordinovat činnost ústředí ČSPS a SPS. K tomu má přispět mimo jiné pořádání některých schůzí ústředních a sekčních výborů společně, pravidelné vzájemné zasílání zápisů o průběhu jednání, užší kontakt obou hlavních sekretariátů a také účelná vzájemná dohoda a spolupráce při vydávání informačního zpravodaje pro členy Společnosti. Byla přijata ještě řada konkrétních usnesení, která mají napomoci ke zlepšení práce Společnosti a součinnosti jejích složek:

1. Plán větších (hlavně celostátních akcí) pro každý rok bude nutno předložit již v červnu předcházejícího roku.
2. Vymezení rámce jednotlivých akcí — zda má být určitá akce označena za celostátní nebo za akci určité oblasti — náleží v poslední instanci Vědeckému kolegiu pro pedagogiku a psychologii při ČSAV.

P o ř á d á n í a k c í :

- a) ústřední výbor ČSPS pořádá celostátní sjezdy a porady psychologů,
- b) výbor SPS pořádá sjezdy a porady slovenských psychologů,
- c) ústřední sekce ČSPS mohou pořádat celostátní porady týkající se otázek příslušné aplikační oblasti,
- d) slovenské sekce pořádají obdobné porady na území Slovenska,

- e) oblastní skupiny mohou pořádat porady týkající se oblastní skupiny,
 - f) jednotlivá pracoviště pořádají porady, které vyplývají z jejich pracovního zaměření; pracoviště také mohou být některou celostátní institucí pověřena organizováním určité celostátní akce, aby bylo dosaženo potřebného finančního nebo organizačního zabezpečení. V takovém případě je pracoviště organizačním pořadatelem.
3. Ústřední výbor ČSPS zhodnotí předložený plán akcí Společnosti a výsledný návrh plánu předá Komisi pro psychologii, která provede vhodnou ústřední koordinaci všech plánovaných akcí.
 4. Plán práce SPS bude relativně samostatnou integrální součástí plánu práce ČSPS.
 5. Plán práce ČSPS se opírá o plány sekcí.
 6. Jednotlivé sekce mají pořádat celostátní porady dvakrát, nejméně však jednou do roka.
 7. Ústřední a slovenské sekce se mají alespoň jednou do roka sejít a společně vypracovat plán práce.
 8. Sjezd čs. psychologů se bude konat v intervalu 3 roků. V mezidobí se má konat sjezd slovenských psychologů.

Ústřední výbor se také dohodl ještě soustavněji než dosud kontrolovat realizaci všech přijatých usnesení.

Dále se ústřední výbor zabýval **zhodnocením I. celostátního sjezdu čs. psychologů** a konečnou formulací sjezdové rezoluce, která byla hodnocena jako nejcennější výsledek sjezdových jednání a zároveň přijata za základní vodítko pro práci ústředního výboru.

Pokud jde o vlastní náplň a průběh sjezdu, konstatoval ústřední výbor nedostačující zkoordinovanost hlavních referátů, která způsobila, že referáty se vzájemně nedoplňovaly a podstatná problematika daného tématického okruhu nebyla vyčerpána. Ve sjezdových referátech převažovaly otázky konkrétní, nebyla potřebnou měrou věnována pozornost zásadním metodickým problémům a hlavním palčivým otázkám. Patrně hlavně v důsledku toho také účast v diskusi byla poměrně malá. Z těchto zkušeností je třeba si vzít poučení pro přípravu příštího sjezdu, který by se měl uskutečnit asi za 3 roky.

Ústřední výbor také projednal **přípravu pracovní konference** Ve Smolenicích na téma „**Hlavní úkoly psychologických věd při budování komunistické společnosti**“, kterou organizuje ČSAV

Psychologické laboratorium SAV. Poněvadž konference má navazovat na výsledky XII. sjezdu KSČ, bylo její uspořádání odloženo na r. 1963.

Další významný bod jednání ústředního výboru tvořilo **hodnocení činnosti oblastních skupin ČSPS** a projednání výsledků společné pracovní porady předsedů OS z celé republiky.

V současné době má ČSPS celkem 11 oblastních skupin, a to:

- OS — Praha, předseda dr. Jaroslav Koch, C. Sc.
- OS — Tábor, předseda dr. Jiří Šlédr
- OS — Plzeň, předseda prom. psych. Antonín Velehradský
- OS — Ústí n. L., předseda prom. ped. Vadim Ščepichin
- OS — Hradec Králové, předseda dr. Stanislav Langer
- OS — Havlíčkův Brod, předseda prom. psych. Mojmír Dolejší

Pod pobočku ČSPS v Brně spadají:

- OS — Olomouc, předseda dr. Vladimír Janák
- OS — Kroměříž, předseda dr. Karel Hradecký

K Slovenské psychologické společnosti náležejí:

- OS — Bratislava, předseda prom. psych. Ďurič
- OS — Žilina, předseda dr. Ladislav Košč
- OS — Košice, předseda dr. Andrej Stančák

Hodnocení jejich činnosti vyznělo následovně:

Dosavadní zkušenosti nasvědčují tomu, že tato organizační forma je životná a vhodná. Podporuje v jednotlivých krajích pravidelný styk dříve více méně izolovaných psychologických pracovníků, umožňuje jim na schůzích či seminářích vzájemně si vyměňovat pracovní zkušenosti i odborné informace a tak napomáhá ke zvýšení úrovně odborné práce našich psychologů.

Kromě toho většina OS přispěla též ke zlepšení popularizační a osvětové práce na úseku psychologie v příslušném kraji. Tato práce se stává plánovitější, zlepšila se její kontrola a tím pochopitelně i její úroveň.

V některých OS (např. v Žilině a v Plzni) se již podařilo rozvinout činnost do té míry, že uspořádaly větší odborné akce, jichž se zúčastnili nejen psychologové z jiných krajů, ale i pracovníci z těch úseků praxe, kde je třeba více využívat psychologických poznatků. OS tedy napomáhají také k širšímu uplatnění psychologie v praxi a k lepšímu ocenění společenské významnosti psychologie u nás.

Vedle těchto úspěchů jsou však i mnohé nedostatky, různé podle specifických místních podmínek v jednotlivých skupinách. Např. olomoucká OS a také OS v Bratislavě byly dosud málo aktivní. Jistě má vliv to, že mnohde je práce psychologů ne-

sena různým směrem, dále záleží mnoho na osobních předpokladech předsedy, případně dalších členů vedení skupiny atd.

Pro odstranění zmíněných dosavadních nedostatků schválil výbor některá opatření navržená tajemnicí V. Bokorovou, a to:

1. Ústřední výbor doporučuje oblastním skupinám, aby zodpovědně dbaly o dobrou úroveň svých podniků a pokud snad nemají ve svém středu odborníky povolane k řešení určité problematiky, aby si vyžádaly pomoc ú. v. ČSPS.
2. Nejméně jednou do roka u příležitosti valného shromáždění svolat schůzku předsedů všech OS, které by se zúčastnili také zástupci ústředního výboru.
3. Na program valného shromáždění pravidelně zařazovat krátké referáty předsedů skupin. Referáty mají informovat o životě a činnosti OS, případně přinášet k diskusi návrhy a podněty pro zlepšení práce Společnosti.
4. Vedení OS kromě dosud zasílaných materiálů (např. informací o usnesení ústředního výboru týkajících se OS) obdrží i zápisy z valného shromáždění a plán práce Společnosti ještě dříve než bude uveřejněn ve „Zprávách ČSPS“.
5. Ve „Zprávách ČSPS“ referovat také o jednáních na schůzi předsedů skupin a o hodnocení práce skupin v ústředním výboru.
6. Podnítit užší spolupráci OS s výbory odborných sekcí, které jsou těžištěm vlastní odborné práce Společnosti.
7. Určit v ústředním výboru pracovníka, který by se speciálně staral o OS.
8. Hledat vhodný způsob, jak jednotlivým OS zajistit dobré vedení.

Tato opatření doplnil pak ústřední výbor o následující:

9. OS bude doporučeno alespoň po 3 letech uspořádat volby předsedy skupiny, případně jejích dalších funkcionářů.
10. Doporučit OS, aby se v odborných otázkách obracely přímo na předsedy nebo tajemníky odborných sekcí ČSPS.
11. Výborům sekcí uložit, aby sledovaly práci OS a předsedům výborů doporučit, aby alespoň jednou do roka navštívili OS, zde např. přednesli přednášku nebo aby se sekce podílela na uspořádání odborného semináře skupiny apod.
12. OS doporučit, aby o svých akcích včas informovaly také ostatní oblastní skupiny.
13. Doporučit pražské OS, která nepatří k nejaktivnějším, aby soustřeďovala a koordinovala práci hlavně na úseku teoreticko-metodickém.

14. Zlepšit informovanost OS rozesíláním rozmnožených oběžníků, které jsou pružnější než oficiální „Zprávy ČSPS“.

Na jedné ze svých schůzí ústřední výbor podrobně projednal podněty a návrhy vzešlé ze společné schůzky předsedů OS a rozhodl o provedení určitých opatření, která mají vést k jejich realizaci, pokud to bude možné vzhledem k objektivním podmínkám na jedné straně a ke kompetenci ČSPS na straně druhé.

Konkrétně jde o tyto návrhy:

1. Zlepšit informovanost našich psychologických pracovníků
 - a) pořízením překladů význačných děl zahraniční psychologické literatury, a to svépomocí, jen pro vnitřní potřebu členů ČSPS,
 - b) vybudováním dokumentačního střediska.
2. Zkvalitnit práci rutinních pracovníků v praxi přikročením k organizované validizaci používaných psychologických diagnostických pomůcek.
3. Zasadit se o to, aby původní práce čs. psychologů byly co nejvíce mezinárodně známé.
4. Zajistit vliv ČSPS na určování směrných čísel pro posluchače psychologie na Filosofických fakultách v Praze, Brně a Bratislavě.
5. Usilovat o respektování rezolucí a usnesení z pracovních shromáždění ČSPS příslušnými vládními místy.

Ústřední výbor mimo jiné schválil také přijetí řady nových členů, uvedených jmenovitě v rubrice „Informace“.

V. Bokorová.

**Složení ústředního výboru Čs. psychologické společnosti
zvoleného dne 8. června 1962 na valném shromáždění ČSPS
v Brně.**

Předsednictvo:

předseda — doc. dr. Emil Holas

čestný předseda — prof. dr. Václav Příhoda

I. náměstek a zástupce ČSAV — prof. dr. Vilém Chmelař, člen
korespondent ČSAV

II. náměstek a zástupce SPS — doc. dr. Bažány, C. Sc.

zástupce SAV — dr. Damian Kováč, C. Sc.

vědecký tajemník — prof. dr. Vladimír Tardy

hospodář — prof. dr. Josef Linhart

Ostatní členové ústředního výboru:

prof. dr. Jan Doležal, prof. dr. Anton Jurovský, DrSc., doc. dr. Tomáš Pardel, doc. dr. Miloš Machač, C. Sc., dr. Zbyněk Bureš, dr. Jan Srnec, dr. Boleslav Bárta.

Tajemnice ústř. výboru a organizační tajemnice ČSPS — Eliška Singerová.

Revizoři: Dr. Jiří Odehnal, dr. Jozef Daniel.

Náhradníci: doc. dr. František Hyhlík, dr. Oldřich Matoušek, dr. Ladislav Ličko, dr. Oskár Blaškovič.

I.

Zpráva o společných akcích Psychologické komise Čs. psychiatrické společnosti, sekce Čs. lékařské společnosti J. E. Purkyně a zdravotnické sekce pražské oblastní skupiny Čs. psychologické společnosti v prvním pololetí 1962.

(Otázky vyšetřování intelektu a jeho poruch.)

V období od prosince 1961 do června 1962 byly uspořádány celkem čtyři pracovní schůze, ve kterých byla ve shodě s pracovním plánem zdravotnické sekce ČSPS jako základní náplň probírána diagnostika poruch intelektu. Jako nová forma pracovních schůzí, umožňující větší aktivaci členstva, byla zavedena počátkem r. 1962 modifikovaná forma panelových diskusí, kde přednesli vždy 3—4 vybraní odborníci 10—15minutové referáty na předem dohodnuté téma. To umožnilo v poměrně krátké době intenzivní výměnu názorů a zkušeností, zvýšení odborné úrovně pracovních schůzí a zvýšení zájmu nejen v řadách členů, ale i v kruzích lékařských. Kromě diskusí byly na schůzích pravidelně probírány aktuality, zaměřené zejména na sjezdy, konference a pracovní porady, a díky dr. Hoskovcovi měli členové Psychologické komise a zdravotnické sekce možnost pravidelně se seznamovat s některými novými diagnostickými pomůckami.

Na schůzi konané dne 6. prosince 1961, přednesl úvodní tematický referát dr. Srnec, jenž se zabýval nejdůležitějšími termíny a základními hledisky pro třídění poruch intelektu. K jednotlivým částem referátu se živě debatovalo. Mimo jiné se ukázalo, že různí pracovníci užívají různých klasifikací, zejména pokud se týká přechodných pásem od normy k oligofrenii. Tato okolnost má nepříjemné praktické důsledky (např. při odesílání nálezů na jiná pracoviště). Dohodlo se, že v nálezů je záhodno uvést výsledky provedených zkoušek. Žádný z návrhů na jednotnou klasifikaci nebyl přijat většinou přítomných. Diskuse dokumentovala nutnost a prospěšnost aktivní výměny názorů mezi psychology z různých pracovišť.

Schůze, konaná dne 7. února 1962, se zabývala zkušenostmi s metodami vyšetřování intelektu u dospělých. Vyzvanými re-

ferenty byli prof. dr. Vl. Tardy, doc. dr. J. Dobiáš, dr. Zd. Kaňka a dr. Fr. Engelsmann. Prof. dr. Tardy objasnil některé otázky intelektu z hlediska obecné psychologie. Doc. dr. Dobiáš poukázal na význam psychologického vyšetření intelektu v psychiatrii. Přednosti a nedostatky intelektové zkoušky Wechsler-Bellevue probral dr. Kaňka a srovnání metod Wechsler-Bellevue a WAIS provedl dr. Engelsmann. V diskusi vystoupili dr. Mrkvička, prom. psych. Kolářský, dr. Pinkava, dr. Kubička a dr. Diamant. Referenti i diskutující se shodli v názoru, že největší přínos psychologie pro lékařství je v těch oblastech, kde lze patologické změny měřit v jejich kvantitativním narůstání, tedy v současné době především v oblasti poruch intelektu. K tomu vydatně pomáhají — přes určité nedostatky — i obě referované metody, zatím ve světě i u nás nejužívanější. Kromě toho bylo zdůrazněno, že je třeba zaměřit se na oddiferencování biologických a sociálních faktorů ve schopnostech.

Další schůze byla dne 4. ledna 1962. Měla na programu zkušenosti s vyšetřováním deteriorace intelektu. Referovali dr. Bondy, dr. Diamant a dr. Haas. Dr. Bondy se zabýval problematikou teoretických předpokladů psychologického přístupu k deterioraci, dr. Diamant upozornil na některé novější metody ke zkoumání organických mozkových poruch a dr. Haas promluvil o afáziích a deterioraci. K problémům diskutovali dr. Srnec, doc. dr. Wolf, dr. Diamant, doc. dr. Dobiáš, dr. Pinkava, dr. Urban, doc. dr. Petrůň, dr. Kaňka a prom. psych. Kolářský. V diskusi byly probrány základní termíny jako demence-deteriorace, reversibilita, dysfunkce, desintegrace apod. Dr. Srnec upozornil na to, že v experimentálních pracích by neměla být zkoumána jen skupina „organiků“, nýbrž mají být sestavovány skupiny pacientů s blíž e v y m e z e n ý m organickým poškozením CNS.

Poslední schůze, konaná dne 6. června 1962, řešila otázky vyšetřování poruch intelektu u dětí. Hlavní referát přednesl dr. Matějček. Zhodnotil zkoušky intelektové vyspělosti, užívané k diferenciaci diagnostice v dětské klinické psychologii. Diskusní příspěvky měli dr. Veselý, dr. Jirásek, dr. Sommerová a dr. L. Černý. Diskuse ukázala na nutnost specifického přístupu k dětským poruchám intelektu, zvláště v souvislosti s poruchami chování. Bylo upozorněno i na vhodnost vyšetřování poruch intelektu u dětí mimo rámec pedopsychiatrie, v řadě dalších odvětví dětského lékařství.

Nový typ panelových diskusí se natolik osvědčil, že vedl výbor Psychologické komise k rozhodnutí pokračovat v této

formě pracovních schůzí i v období 1962/63, jež bude věnováno otázkám vyšetřování osobnosti. Zkušenosti, získané v diskusích, budou využity v přípravě celostátního semináře, pořádaného zdravotnickou sekcí ČSPS v prosinci letošního roku v Praze na téma „Výzkum souvislostí mezi změnami mozkové struktury a projevy psychické činnosti.“

J. Srnec - J. Diamant - Zd. Kaňka

Souhrny referátů, přednesených na společných pracovních schůzích Psychologické komise Čs. psychiatrické společnosti a zdravotnické sekce ČSPS v Praze:

Základní hlediska pro třídění poruch intelektu.

PhDr. Jan Srnec.

Pro praktickou diagnostiku poruch intelektu jsou důležitá tato hlediska: 1. které jsou příčiny poruchy, 2. které složky jsou postiženy, 3. v jaké míře, 4. ve kterém věku porucha nastala a 5. jaká je prognóza. Uvedená hlediska nevedou však k nějakým odděleným kategoriím, do kterých by bylo možno každý případ jednoduše zařadit, nýbrž jejich kombinací docházíme k diagnostickému závěru o daném případě. Podle současných názorů je např. i oligofrenie do značné míry spolupodmíněna faktory společenskými, což má důsledky pro prevenci i terapii (viz zejména práce S. B. SARASONA). Totéž platí pro širokou a problematicky vymezenou kategorii „demenci“. Podíl biologických a společenských faktorů je nutno posoudit u každého jednotlivce zvlášť, i když jde o „jasnou“ oligofrenii nebo o „jasnou“ demenci.

Podobně jako je prakticky užitečné rozlišovat stupně oligofrenie, třebaže jde o plynulou škálu, můžeme pro účel klasifikace rozlišit mezi více méně irreversibilními defekty (jako následky strukturálního poškození mozkových buněk, např. traumatem, atrofií ap.), dočasnými poruchami rozumové činnosti (např. při akutní poruše metabolismu) a dočasným snížením duševní výkonnosti (např. při neurasthenickém stavu).

Termínu „demence“ se užívá velmi libovolně. Bohatě to dokládá literatura o stavech po úrazech mozku. Většinou se přehlíží, že i zde jde o kvantitativní kontinuum od úplné reparace přes mírné defekty, které jsou kompenzovány, k defektům stěžejí nebo jen zčásti reversibilním až k defektům globálním, trvalým. Navíc jsou zde značné kvalitativní rozdíly, závislé na způsobu, rozsahu a místě poškození, na stavu jednotlivých funkcí před traumatem, na jejich individuálně zranitelnosti a dále na individuálních restitučních a kompenzačních schopnostech jednotlivce. Někteří autoři (BUMKE, SCHNEIDER) doporučují pojmu traumatická demence vůbec neuvívat. Rovněž GUREVIČ soudí, že se tohoto názvu nadužívá.

Z těchž důvodů je termín „demence“ nevhodný u progresivních forem, kde je úbytek rozumových schopností zejména v počátečních stadiích

zpravidla selektivní. Klinicky zdůvodněný je pouze v pozdějších stadiích, kdy je postižena celá osobnost a kdy chybí „náhled do nemoci“ (JASPERS).

Intelekt z hlediska obecného psychologa.

Prof. PhDr. Vl. Tardy.

Při zkoumání intelektu bylo východiskem hledisko biologické. Přestože dědičnost dispozic je nesporně důležitá, je pro nás základním problémem uplatňování vnějších vlivů. Je třeba mít na zřeteli individuální rozdíly kvantitativní i kvalitativní. Zdůrazňování vrozených rozdílů jsme nacházeli hlavně v anglosaské psychologii.

Zkoušíme-li schopnosti společensky utvářené a podmíněné, např. matematickou schopnost, která by se nevyskytla bez tisíciletého vývoje matematiky, musíme počítat i s jistým stupněm homogennosti, daným společensky a zmenšujícím variabilitu.

Při zjišťování úrovně intelektu a jeho poruch se někdy neobejdeme bez krátkodobých standardizovaných zkoušek. V Sovětském svazu se pro jejich potřebu vyslovil v r. 1957 Leontjev a později i Těplov připouští formálně metodu testů. Při jejich konstrukci se vychází z jistého zobecnění z teorie. Neobejdeme se bez vysouzených veličin, jako byla např. „intelligence“. Časem dochází k zpřesňování. Dnes lze mluvit o specifických faktorech schopnosti i o faktorech obecnějších. Obecné je dotvrzováno specifickým, jež je různé u různých lidí, avšak ani obecné není biologické.

Význam psychologického vyšetření intelektu v psychiatrii.

Doc. MUDr. Jan Dobiáš.

Zjišťování mentální úrovně pacienta je v psychiatrii velmi důležitou metodou, pomáhající objektivně a užitečně k stanovení diagnózy, popřípadě uplatňující se v diferenciaci diagnostických úvahách. Klinická psychiatrie má ovšem jiný úkol než pedagogická nebo průmyslová psychologie. Psychiatrie hledá psychopatologické jevy, určující chorobný stav. Některé jsou zřetelně kvalitativně odlišné od normálních rysů psychiky, jindy však je dána chorobnost nadměrným vzestupem nebo poklesem některých funkcí, vlastností, schopností, výkonů atd. V takových případech používá klinický psychiatr vděčně výsledků měření těchto jevů. Protože sám obvykle neovládá suverenně testové metody, spoléhá se v této oblasti plně na práci klinického psychologa. Tím je (mimo jiné) dána naprosto nezbytná účast psychologa v moderní psychiatrii, v níž např. nabývá stále většího významu problematika gerontopsychiatrie, kde měření mentálních schopností, popřípadě úbytku, patří k nezbytnému vyšetření. Tato potřeba měřit duševní schopnosti (v tomto případě inteligenci) pro účely klinické diagnostiky je tak naléhavá, že se jí vědecky vzdělaný a rozumný psychiatr nemůže vzdát a také nikdy nevzdal, už proto, že se zpravidla jeho zájem omezuje na praktickou stránku věci, která je do značné míry neutrální v nevyřešených sporech o základních otázkách teoretických, popřípadě metodologických. Každému zkušenému klinikovi je ovšem jasno, že žádný dílčí, sebepřesnější nález, nemůže sám o sobě určovat tak složité jevy jako je osobnost, popřípadě tak problematické hodnoty jako je stanovení chorobnosti. To ovšem platí v celé medicíně, nejen v psychiatrii. Patří k základním zásadám výuky, varovat lékaře před absolutizováním laboratorních nálezů v medicínských úvahách. Boj proti špatnému používání zjištěných výsledků však nemá samozřejmě znamenat boj proti správným vyšetřovacím metodám, jejichž význam a dosah je ovšem nutně omezený. Problém tedy není v tom, hájit oprávnění k elementární existenci testů, nýbrž v je-

jich prověřování, rozvíjení a ve stoupající spolupráci psychiatra a klinického psychologa.

Přednosti a nedostatky metody Wechsler-Bellevue.

PhDr. Zd. Kaňka.

Metoda Wechsler-Bellevue patří mezi základní vyšetřovací pomůcky klinického psychologa i na našich pracovištích. Přestože teoretický podklad metody není uspokojivý, ukázalo se, že lze s její pomocí zodpovídat některé důležité diagnostické otázky; je považována za jednu z nejlepších metod zjišťování úrovně a poruch výkonnosti v oblasti základních rozumových schopností. Přitom však zůstává především nástrojem v ruce klinického pracovníka, na jehož posouzení závisí správnost interpretace dosažených výsledků.

Při diagnostickém použití metody Wechsler-Bellevue nabývají významu určité nedostatky v její konstrukci. Při převádění hrubých skóreů na vážené nebylo užito přiměřených koeficientů. Vážené skóreů jsou založeny na standardizovaných výsledcích 20–24letých osob a nelze je proto užít k přímé interpretaci u starších věkových skupin. Převádění verbálních, názorových i celkových vážených skóreů na jednotky IQ — jímž dnes rozumíme výkon vyšetřované osoby v poměru k výkonům osob stejné věkové skupiny — je sporné zvláště v mezních hodnotách distribuce — u těžkých oligofrenií a u vysoce nadprůměrně nadaných osob. V naší populaci, kde nebyla provedena restandardizace metody, by neměly být užívány jednotky IQ m. j. i z těchto důvodů.

Reliabilita celkového a verbálního skóreů byla ověřena řadou studií a je všeobecně akceptována, zatímco reliabilita skóreů jednotlivých subtestů se značně mění. U psychiatrických pacientů jsou považovány za nejspolehlivější subtesty „slovník“, „informace“, „podobnosti“, za nejméně spolehlivé „uspořádání obrázků“ a „doplňování obrázků“. Při sledování průběhu onemocnění, resp. terapie, je důležitý vliv zcviku na výkon, jehož zvýšení je významné nejméně po dobu tří měsíců. Pohybuje se mezi sedmi až jedenácti body váženého skóreů a je v názorové části přibližně dvojnásobně než v části verbální. Variabilita subtestových výkonů, připisovaná jejich nízké reliabilitě, může být systematicky ovlivňována i nechtěnou předpojatostí examinátora, a to právě v subtestech, považovaných za nejméně spolehlivé. Vyšší variabilita je vytvářena i neurčitostí instrukcí. Např. v subtestu „symboly“ může důraz na rychlost snížit výkon; zpřesněním instrukce se podařilo variabilitu snížit. Pečlivějším uspořádáním položek subtestů podle obtížnosti a provedením některých změn v pořadí administrace subtestů lze rovněž dosáhnout snížení variability výkonů. Oproti původnímu předpokladu bylo zjištěno, že výkon v subtestech je ovlivňován daleko větší měrou únavou než počáteční anxiozitou. Poměrně opomíjena je rozdílnost mezi výkony mužů a žen. U mužů bývají nacházeny vyšší výkony ve verbální části, zvláště v „počtech“, u žen ve „slovníku“ a v „symbolech“. Všechna tato zjištění mají význam pro usnadnění administrace a pro měření a posuzování rozptylu.

Na výsledku zkoušky se podílí řada faktorů, z nichž některé se překrývají u různých vzorků populace, jiné se vyskytují jen u určitých typů psychiatrických pacientů. Faktorovou analýzou bývají nejčastěji identifikovány faktor verbální, faktor výkonový a faktor pozornosti, a dále faktory percepce reality, psychomotorické výkonnosti a motivace. Pro zkoumání intelektové deteriacce je důležité zjištění Birrenovo, jehož faktor verbálního porozumění nejvíce odolává věku, zatímco faktor výkonový vykazuje silné snížení. Autor však soudí, že metoda Wechsler-Bellevue „ne-

zahrnuje zkoušky mnohých známých primárních schopností a z tohoto důvodu má jen omezenou možnost užití pro zachycení specifických intelektových změn, způsobených věkem.“

Jestliže uvážíme také vlivy dalších činitelů jako jsou vzdělání, výchova, stupeň intelektové vyspělosti, zaměstnání a společensko hospodářské podmínky, které se uplatňovaly v historii vyšetřované osoby, můžeme sotva očekávat stejnorodé výsledky, typické pro jednotlivá onemocnění. V této souvislosti je ovšem třeba mít na zřeteli i nevyřešený problém stabilního a jednotného psychiatrického diagnostického kritéria.

Přestože při pokusech o diferenciaci diagnostických kategorií pomocí metody Wechsler-Bellevue byla různými autory použita řada důmyslných technik a určeny i speciální indexy, založené na poměrech skóre a jejich kombinacích, nebyla — s výjimkou oligofrenií a některých psychopatií — nalezena typická uspořádání subtestových variací, jež by se dala spolehlivě použít v individuální diferenciaci diagnostice. Subtestová konfigurace shodně diagnostikovaných psychiatrických pacientů se staticky významně liší, jestliže zahrnují široké rozpětí věku, vzdělání a intelektové úrovně. Naproti tomu výzkumy, zabývající se v poslední době analýzou položek jednotlivých subtestů, jejich rozptylem, frekvencí výskytu určitých typů odpovědí apod., přinášejí pro individuální diferenciaci diagnostiku cenné poznatky.

Psycholog, který vyšetřuje pomocí metody Wechsler-Bellevue, se nemůže omezit na šablonovitou aplikaci empiricky získaných a statisticky odvozených konfigurací subtestových skóre nebo na mechanické zjišťování číselných výsledků, ale má spojovat kvantitativní hodnocení s detailním rozbořem, s kvalitativním pozorováním a s klinickým přístupem, sledovat a hodnotit vlivy motivovanosti vyšetřované osoby, jejího volného úsilí, emoční vyrovnanosti a dalších činitelů, spolupůsobících při examinaci, a srovnávat dosažené výsledky s výsledky ostatních vyšetření. Diagnostický úspěch psychologa závisí na správné interpretaci zjištěných dat a tedy i na jeho praktických a teoretických znalostech metody.

Srovnání metody Wechsler-Bellevue a WAIS.

PhDr. Fr. Engelsmann.

Metoda WAIS (Wechsler Adult Intelligence Scale) je užívána od roku 1955; je revizí původní zkoušky Wechsler-Bellevue z roku 1939 (v dalším jen zk. WB). V Hoskovcově a Kaňkově Bibliografii Wechslerová zkoušky (Zprávy Čs. psychol. spol., č. 4. — 1961) je uvedeno přes 50 publikací o metodě WAIS. Některé z nich srovnávají WAIS se zkouškou W-B, například autoři D. Cole a L. Weleba, S. L. Carfield, G. M. Fisher, S. Karson a kol., C. Neuringer, R. E. Rouborn aj. Naše sdělení se opírá zejména o publikaci K. Sinnettové a M. Maymanna z roku 1960 a o práci Goolishiana a Ramsaye z r. 1956: dva poslední autoři porovnali výsledky vyšetřování 546 osob metodou WAIS (154 osob) a W-B (392 osob).

Jedním z nových cílů metody WAIS je zjemnění rozlišovacích schopností testu, zvýšení jeho citlivosti v širší oblasti výkonů a přiměřenější kvantitativní hodnocení výsledků, a to také vzhledem k věku pacientů. Věkové rozložení ekvivalentů IQ je v tabulkách od 16 do 75 let.

WAIS obsahuje 6 verbálních a 5 názorových subtestů:

Informace obsahují 29 otázek místo původních 25 (16 je ze zkoušky W-B). Test porozumění obsahuje 14 otázek proti 10 v původní zkoušce W-B; 7 je převzato do WAISu. V obou subtestech není podstatného rozdílu ve výsledcích ve srovnání se zk. W-B. Vyšší vážené skóre dostává vyšetřo-

vaná osoba v metodě WAIS v počtech a v testu opakování čísel, jehož struktura je jinak stejná jako ve zkoušce W-B. Počty jsou rozšířeny na 14 příkladů (5 je z původního souboru W-B) a představují pro vyšetřovanou osobu snadnější úkol než ve zk. W-B.

Příklad: hrubé skóre 10 v testu opakování čísel odpovídá sedmi bodům váženého skóre ve zkoušce W-B, ale 9ti bodům ve WAISu. Poměrně vyšší skórování v testu opakování čísel a v počtech ve WAISu koriguje — ve shodě i s našimi klinickými zkušenostmi — obvyklý pokles subtestů 3 a 4 (čísla a počty) v rozptylu zkoušky W-B. Čtvrtým v pořadí je ve WAISu test podobnosti (je vložen mezi subtesty počty a opakování čísel); obsahuje 13 položek, 10 je z původní zk. W-B.

Šestým subtestem WAISu je slovník, obsahující 40 slov. Pokusili jsme se o jejich převod v komisi, která se také snažila o zčeštění a převod instrukcí WAISu (Srnc, Diamant, Kubička, Kaňka, Hcskovec, Řičan, Engelsmann). Instrukce rozmnožil Psychologický ústav Karlovy university a jsou zájemcům k dispozici.

Na rozdíl od zkoušky W-B je slovník neoddělitelnou součástí WAISu. Ukazuje obecnou informovanost osobnosti, ale některá jeho slova nejsou emocionálně dosti neutrální.

Prvním subtestem názorové části WAISu je doplňování znaků („symboly“): zůstává bez podstatné změny struktury, ale skórování je přísnější. (Příklad: hrubému skóre 67 odpovídá ve WAISu vážený číselný ekvivalent 13, kdežto ve zkoušce W-B 16.) Uspořádání obrázků má 8 položek, 6 je ze zkoušky W-B; ve výsledcích není podstatný rozdíl. Doplňování obrázků má 21 úkolů (11 obrázků je z původní zk. W-B); obrázky jsou více realistické, méně náznakové. Kostky obsahují 10 úkolů, 7 je z původní zk. W-B. Test klade zvýšené nároky na rychlost ve srovnání se zkouškou W-B. Tříúkolý skládání figur ve zk. W-B jsou doplněny ve WAISu dalším úkolem — skládankou slona.

Z á v ě r y: Podle citované literatury není významných rozdílů mezi výsledky vyšetřování metodou W-B a WAIS v informacích, porozumění, podobnostech a ve verbálním IQ. Průměrně vyšší jsou ve WAISu číselné ekvivalenty počtů a opakování čísel. Nižší jsou výsledky v názorových testech, v názorovém IQ a úměrně k tomu i v celkovém IQ.

WAIS zvyšuje nároky na rychlost v názorové části a snižuje v ní číselné ekvivalenty čistých skorů. Mění se proto i dosavadní způsob analýzy rozptylové konfigurace výsledků (sketru).

WAIS je rozdílná metodika, není identická s metodou W-B; lze doporučit průzkum metody WAIS: je zlepšením původní zk. W-B a může ji v naší klinické praxi nahradit. Hodně je používána i zkrácená forma metody WAIS (Doppelt, Maxwell, Olin, Sterne, Himmelstein, Fisher aj.).

Teoretické předpoklady jednoho typu metod psychologického vyšetřování deteriorace.

PhDr. M. Bondy, C. Sc.

L. Terman (1918) zjistil, že průměrný výkon v jeho slovníkovém testu je u dospělých vyšší než u dětí a mladistvých stejného mentálního věku. K podobným závěrům dospěl také R. R. Willoughby (1927). Tyto a ještě další práce (např. W. R. Milesova 1933, J. G. Gilbertova 1935, Th. Weisenburgova et al. 1936) vedly k poznatku, že výkonnost jednotlivých intelektových funkcí se v dospělosti s věkem mění, a to u různých funkcí různě.

Získané výsledky podnítily konstruování standardních vyšetřovacích metod ke zjišťování intelektové deteriorace. Jde přitom o určitý typ metod

budovaných na několika předpokladech. 1. Předně na předpokladu, že výkony ve verbálních testech, zejména slovníkových, jsou resistantní vůči deteriorativním změnám a že tedy výsledky v nich mohou sloužit jako ukazatel praemorbidního stavu intelektu. 2. Dále se předpokládá, že patologické, organicky podmíněné změny intelektu se projevují obdobně, jen snad intenzivněji než změny v důsledku fyziologického stárnutí. 3. Konečně se také předpokládá, že organická poškození rozmanitého původu se projevují více či méně týmiž změnami intelektu.

Relativně neměnná výkonnost ve slovníkových testech byla zjištěna u zdravých pokusných osob a tento stav nelze předpokládat u všech druhů a stupňů poruch intelektu (M. B. Brody, 1944), a to ani ne u poruch příbuzné etiologie (P. Pichot, 1955). Ani při fyziologickém stárnutí nelze slovníkovou či verbální výkonnost považovat za ukazatele dřívější, stářím snížené úrovně intelektu. (A. J. Yates, 1956).

Izolované užití metod tohoto typu nelze zřejmě považovat za dostatečně spolehlivý postup zjišťování deteriorace.

Některé novější psychologické přístupy ke zkoumání organických poruch mozkových.

PhDr. J. Diamant.

Ve své praxi se psycholog často setkává s otázkou reversibility či irreversibility psychické poruchy pacientovy, případně s otázkou „funkční“ či spíše „organické“ podmíněnosti daného defektu psychického. V souvislosti se závažnými důsledky, které mohou vyplývat ze závěrů psychologického vyšetření, je nutné kriticky zhodnotit metody, které má psycholog v současné době při řešení takových otázek k dispozici, a uvážit možnosti a meze použitelnosti psychologických metod v oblasti neuropsychologie.

Dosavadní běžně používané psychologické metody lze roztrždit do několika skupin podle základních principů užitých při jejich konstrukci:

1. metody zkoumající organické změny v rámci studia osobnosti, ve kterých převažuje aspekt celostátní a dynamiky (Rorschach aj.);
2. metody zkoumající vzájemný vztah výsledků různých činností, v nichž převažuje aspekt analytický, sledování časového faktoru, jsou zaváděny způsoby analýzy rozptylu výkonů, rozdělených na úkoly citlivé a necitlivé na organické poškození (Wechsler-Bellevue aj.);
3. deteriorační škály, ve kterých převažuje aspekt zaměřeně analytický a jsou vypočítávány různé indexy deteriorace (Babcocková, Halsteadova sestava aj.);
4. metody zaměřené k zjišťování specifického úbytku v jednotlivých oblastech psychické činnosti. Zde opět převažuje aspekt analytický a hledisko kvalitativní analýzy. Někdy se zde objevuje snaha lokalizovat určité poruchy v mozkovém substrátu. (Zkoušky paměti, motoriky, třídicí zkoušky, zkoušky pozornosti atd.).

Novější psychologické výzkumy vycházejí jednak ze snahy zevrubně objektivně zachytit psychické změny u přesně definovaných organických poruch (např. u Korsakovovy psychosy), a to buď pomocí aplikace starších klinických psychologických metod, anebo aplikace novějších zaměřených experimentálně-psychologických metod; jednak se v nich objevují tendence používat psychologických metod k ověřování určité pracovní hypotézy (otázka lokalizace aj.) a k účelům prognózy a predikce.

Sledování novější literatury umožňuje učinit několik závěrů o základních trendech ve zkoumání organické deteriorace psychologickými metodami:

1. Na základě stále detailnější analýzy výkonů osob s organickým poškozením CNS jsou stavěny pracovní hypotézy, které jsou pak experimentálně ověřovány pomocí zaměřených psychologických metod.
2. Na podkladě analýzy dosavadních klinických zkušeností jsou sestavovány baterie psychologických zkoušek, které mají napomáhat při diagnostice i při prognose dalšího průběhu onemocnění.
3. V novějších pracích autoři zpravidla upouštějí od jednostranně analytického nebo syntetického přístupu, respektive od hlediska výlučně kvalitativního.
4. Lze považovat za plausibilní předpoklad, že psychologické metody mohou pomoci objektivně stanovit specifické psychické poruchy při různých druzích organického poškození mozku, eventuálně bude možno jejich pomocí určit stupeň organické deteriorace. Nelze však předpokládat, že psychologické metody za současného stavu umožní jemnější neurologickou (topickou) diagnostiku anebo že pomohou odhalit pathogenesu různých organických onemocnění CNS.

Afázie a deteriorace.

Dr. Ladislav Haas.

Pojem deteriorace byl odvozen z Kraepelinova popisu postupného zhoršování intelektu a jiných složek osobnosti při dementia praecox (schizofrenii). Intelektová funkce a tudíž i její deteriorace je závislá na dalších faktorech: jmenovitě na paměti, na řečové funkci, na vnímání a na vzájemném působení těchto funkcí se společenským prostředím. Afázie jako řečová porucha podmíněná ložiskovou lézí mozku může být jedním z činitelů při vývoji deteriorace intelektu a osobnosti a je nutné hodnotit její podíl na tomto vývoji. Byly srovnány řečové poruchy při schizofrenii a při afázii. Jejich odlišné etiopatogeneze odpovídá různý charakter deteriorace intelektu v obou procesech. Názory se shodují v tom, že při schizofrenii je schopnost abstraktního myšlení méně narušena než při ložiskových lezích mozkových. Vyvíjí-li se deteriorace při afázii, nutno si položit otázku, zda deteriorace vznikla progresí základního chorobného procesu mozkového anebo je následkem vlastní řečové poruchy. Není dosud plná shoda v otázce, zda afázie je vůbec řečovou poruchou anebo je poruchou intelektu. Stará teorie o anatomické lokalizaci jednotlivých dílčích řečových výkonů je dnes už opuštěna. Na druhé straně se potvrdila správnost pojetí, že intaktnost široké oblasti ve frontálním a temporoparietálním laloku dominantní hemisféry jest nezbytným předpokladem integrované řečové funkce. Periferní části této oblasti odpovídají centru Brocova a Wernického. Výkon těchto „center“ zajišťuje expresivní, resp. receptivní složku řečové funkce. Vlastní „centrální řečová oblast“ leží mezi nimi a jejím výkonem zdá se být zajištění koordinace mezi myšlenkovým pochodem a jeho přiměřeným řečovým výrazem. Klinickoexperimentální výzkum Penfieldův potvrdil v podstatě koncepci rozsáhlé centrální řečové oblasti. Penfield interpretuje svoje pokusy s instrumentálně vyvolanou expresivní afázií v tom smyslu, že „člověk normálně nabízí pojem, myšlenku, představu řečového mechanismu a očekává odpověď“. Tato formulace jasně vyjadřuje to, co starší pojetí afázie vypovídalo o vztahu pojmového pole (Begriffsfeld), k receptivní a motorické oblasti řečové. To znamená, že myšlení je sice v úzkém vztahu k řeči, ale obě funkce mohou být samostatně narušeny se zpětným odrazem na druhou funkci. Afázie je podle H. Heada porucha formulace a výrazu pomocí řečových symbolů (slovních a případně písemných). Řečové symboly a slovní formulace se

uplatňují v myšlenkových pochodech u různých jedinců v různé míře. Myšlenkový proces se oslabuje každým narušením opěrných bodů a podnětů. Těmito opěrnými body jsou však kromě řeči také vjemy a představy. Proto se vyskytují u afatiků různé stupně poruchy myšlení, avšak afázie sama nevyvolává všeobecný intelektový úpadek. Psychologické pokusy při amnestické afázii ukázaly, že myšlenkový výkon u afatiků není plně spjatý a závislý na vybavení příslušných slov. V průběhu myšlenkového pochodu se vybavují u afatiků názorné a slovní mezičlánky, které jsou opěrnými body spořádané myšlenkové operace. Případy tzv. transkortikální afázie poskytují příležitost studovat problém deteriorace ve vztahu k řečové poruše. Transkortikální motor. afázie se vyznačuje neschopností spontánní řeči a jmenovitě neschopností sestavit souvislé gramaticky správně formulované věty. (Agramatismus) Schopnost opakovat slova anebo krátké věty bývá zachována. Ref. pozoroval nemocnou, u níž z počáteční amnestické afázie se vyvinula transkort. motorická afázie a končila deteriorací. Afázie způsobila postupující společenskou izolaci a depresivní reakci. To přispělo k dalšímu zhoršení řeči a intelektu. Afázie není podmíněna všeobecnou poruchou paměti. Paměť pro jiné než řečové výkony může být poměrně dobře zachovalá. Klinický obraz deteriorace při mozkové lezi závisí na její lokalizaci a rozsahu. Mohou se kombinovat hrubé poruchy myšlení a řeči, emoční změny, desinhibice pudová s amnestickým syndromem a tyto poruchy se vzájemně stupňují. Amnestický syndrom má mimořádně rozkladný účinek na myšlení a chování. Vymizení vzpomínek na starší zážitky spolu s neschopností zvládnout aktuální situaci vede k postupné společenské izolaci pacienta.

Z á v ě r : Afázie sama nevede k všeobecné deterioraci intelektu. Je-li však kombinovaná s postupující mozkovou lezí, vznikají poruchy paměti, emoční změny, desinhibice pudová. Tyto chorobné změny a řečové poruchy se vzájemně ovlivňují. Nemocný se dostává čím dál tím více do izolace od společenského prostředí. Tato deprivace spolu s vlastními účinky patologického procesu dovrší deterioraci intelektu a osobnosti.

žítí zkoušek intelektové vyspělosti k diferenciaciální diagnostice v dětské klinické psychologii.

PhDr. Z. Matějček.

Sdělení bylo pokusem o rozlišení snížené intelektové výkonnosti na podkladě hereditárním (tzv. genuinní debilita), na podkladě časného poškození CNS (dětské encefalopatie) a na podkladě sociální či výchovné zanedbanosti (psychická deprivace). K hodnocení intelektové vyspělosti dětí nutno užívat většího souboru zkoušek, jejichž výsledky jsou přístupny kvantitativnímu a kvalitativnímu rozboru. Důležitým vodítkem je i psychologův záznam o chování dítěte a jeho pracovním postupu v jednotlivých zkouškách. U dětí s genuinním intelektovým defektem dosahujeme výsledků poměrně rovnoměrných, u dětí encefalopatických naopak nápadně nerovnoměrných, při čemž praktická výkonnost je snižována mimointelektovými činiteli společensky nepodmíněnými. U dětí deprivovaných je zřejma sociální podmíněnost nerovnoměrných výsledků v inteligenčních zkouškách. Nerovnoměrnost výsledků má v jednotlivých etiologických skupinách svůj specifický ráz. V dalším byl podán přehled diferenciaciálně-diagnostických znaků ve vývoji řeči dítěte (hodnocena artikulace, slovní zásoba, skladba, obsah slovních projevů a sociální užití řeči) a ve verbálních zkouškách intelektu (hodnoceny pojmové manipulace, abstraktní myšlení, verbální paměť, sociální informovanost atd.). Dobře možno využít zkoušek

nonverbálných, jež mezi jiným zachycují většinou i funkci percepčně-motorických složek a mají tedy zvláštní hodnotu pro diagnostiku intelektových defektů na organickém podkladě. Děti deprivované charakterizuje spíše nedostatek zkušeností s materiálem a nedostatek pracovních metod. Značný význam má i poměr celkové úrovně intelektových schopností jednak k celkové úrovni školní výuky, jednak k výkonnosti v jednotlivých předmětech. Děti s genuinním mentálním defektem bývají nejslabší v počtech, encefalopati mívají zvláštní obtíže v psaní a čtení a deprivované děti charakterizuje generalizovaná „nechuť ke školní práci“. Důležitým přínosem je dlouhodobé sledování intelektového vývoje dítěte. Plochá a celkem rovnoměrná vývojová křivka genuinně debilního dítěte se nápadně odlišuje od typické křivky deprivovaných dětí (zvláště ústavních), od nevyrovnané vývojové křivky dětí s encefalopatiemi prenatální nebo perinatální etiologie i od deteriorační křivky poškození CNS po meningitidách a enecefalitidách.

Psychologický krúžok pri Závodnom klube Baník v Prievidzi

Dňa 23. októbra 1962 sa zišli viacerí pracovníci z podnikov Nováčkových baní, riadicich orgánov uholného priemyslu ako aj z iných mimo sektor palív zamestnaných pracovníkov, záujemcov o psychológiu, na zakladajúcu schôdzu psychologického krúžku. V závodnom klube je už viacero krúžkov, prevážne však umeleckého charakteru, prípadne jazykového. Tento krúžok však vyplynul z potreby čoráz lepšie ovládnuť pomerne zložitú problematiku nábora pracovníkov, ich stabilizácie, výchovy, zvyšovania odbornej kvalifikácie, nových sociálnych vzťahov na novom, dnes už do 18.000 obyvateľov počítajúcom sídlisku.

Krúžok sa bude schádzať 1—2krát mesačne po 2 hodinách. Posedenia budú mať takúto náplň: jedna informačná prednáška asi 1/2hodinová o tom, čo je napr. nového na úseku psychológie práce, ďalej diskusia k uvedenej problematike zameraná na potrebu baní a života na sídlisku a rôzne návrhy opatrení na propagačnú činnosť krúžku.

Krúžok sa bude na začiatku zapodievať najmä otázkami psychológie práce, výchovy a rodinného života, ktoré otázky členovia pokladajú z hľadiska potrieb okresu na najpalčivejšie. To ovšem neznačí, že budú stáť bokom k otázkam psychológie športu, klinickej psychológii, súdnej ap. Krúžok si bude prizývať našich odborníkov na pomoc ku konkrétnemu riešeniu niektorých otázok, budovať vlastnú psychologickú knižnicu z fondov závodného klubu, poskytovať, prípadne organizovať poradenskú činnosť hospodárskym pracovníkom a funkcionárom masových

organizácií, robiť výstavy psychologickéj spisby, propagovať psychologické otázky v závodných časopisoch, na raportoch vedúcich pracovníkov, najmä otázky psychológie riadiacej práce apod.

Pestré zloženie krúžku z viacerých politických, spoločensko-vedných, lekárskejších, technických i výrobných pracovníkov dáva predpoklady prospešnej činnosti nielen pre samotných členov, ale aj pre širokú verejnosť v baníckej Prievidzi.

Dr. Jozef Hevier

Katedra psychologie na filosofické fakultě Palackého university v Olomouci.

V přítomné době pracuje na katedře pět vědeckých pracovníků: doc. dr. E. Hoias, CSc., vedoucí katedry, dr. A. Jochmanová, odb. asist., D. Osladilová, odb. asist., dr. Ch. Valoušek, odb. asist. a J. Sigmund, odb. asistent. Kromě jmenovaných soudruhů pracuje nyní na katedře také odborná laborantka.

Všech pět členů katedry vykonává učitelské povinnosti v plném rozsahu normy. Interní odborné studium na filosofické fakultě není. V dálkovém studiu jsou konány přednášky pro studijní kombinaci pedagogika-čeština. Kromě toho se všichni členové katedry podílejí na popularizační práci. Jen v r. 1961 vykonali celkem 63 populárně vědeckých přednášek pro veřejnost.

Soustavný výzkum se na katedře provádí od r. 1954. Celý kolektiv katedry je zaměřen na experimentální výzkum zobecňování. Kolektivní práce je organizována tak, že každý řeší určitý speciální problém. Jednotlivé problémy se vzájemně doplňují a tvoří monotematický celek. Obsahem výzkumu je studium optimálních objektivních podmínek zobecňování. Nejbližším cílem práce je přechod od studia spontánního, samostatného zobecňování ke studiu zobecňování řízeného, jak se s ním setkáváme při vyučování. Perspektivním cílem práce je objasnění podmínek pro dosažení souladu mezi množstvím vědomostí, jejich systemizací a rozvojem poznávacích schopností (rozvojem samostatného myšlení žáků).

Katedra je proto jako celek zapojena do státního výzkumného plánu a podílí se dílčími problémy na řešení úkolů XIV-2-2 (koord. akad. V. Chmelař) a XIV-2-4 (koord. prof. Vl. Tardy).

Výsledkem dosavadní práce členů katedry je celkem 37 studií převážně experimentálních a částečně teoretických. Většina těchto studií je publikována v dřívějším Sborníku vysoké školy pedagogické, řada Pedagogika-psychologie (I—V). Od r. 1960 se Sborník VŠP změnil na Acta Univ. Palackianae Olomucensis.

Práce katedry psychologie zde vycházejí samostatně v řadě Paedagogica-psychologica. Povaha práce umožnila, že další Sborníky psychologických prací jsou monotematické. V r. 1962 vyšel první Sborník prací o zobecňování. Nyní je připraven a do tisku odevzdán Druhý sborník prací o zobecňování.

V současné době jsou na katedře řešeny tyto výzkumné problémy:

A. Jochmanová je zaměřena na otázku funkce motoriky při zobecňování. Jde o to, zda včlenění motorické reakce přímo do procesu zobecňování jako jeho funkční složky průběh procesu usnadňuje či nikoli. K objasnění problému provedla už pokusy se 150 osobami a připravuje závěrečný kontrolní pokus. O dosavadních výsledcích práce publikovala dvě studie.

D. Osladilová je soustředěna na otázku funkce diferenciačních podnětů při zobecňování. Hlavní varianty pokusu provedla se 165 osobami. Nyní rovněž připravuje závěrečnou kontrolní variantu pokusu a souhrnné zpracování svého výzkumného úkolu.

Ch. Valoušek se zabývá otázkou zobecňování podnětů různé modality (optických a akustických) a otázkou rozdílů mezi zobecňováním podnětů názorných a logických. Některé varianty pokusu provedl asi se 150 osobami. Dosavadní výsledky ukazují velmi složité vztahy mezi zobecňováním podnětů různé povahy, a proto si výzkum vyžádá provedení ještě dalších variant pokusu.

J. Sigmund je prozatím soustředěn na otázku vztahu mezi pozitivní a negativní diferenciací (diferenciace kladného a záporného podnětu a diferenciací dvou kladných podnětů) a jejich funkcí v procesu zobecňování. První dvě varianty pokusu provedl s 90 osobami. Také při řešení tohoto problému se ukazují velmi jemné rozdíly mezi oběma diferenciacemi a proto bude nutno provést ještě další varianty pokusu.

Vedoucí katedry E. Holas se soustřeďuje na otázku vztahů mezi podstatnými a nepodstatnými znaky zobecňovaných jevů a na jejich funkci při zobecňování. Objasnění vztahů mezi podstatnými a nepodstatnými znaky ovšem nezbytně souvisí s objasněním funkce myšlenkové analýzy a syntézy. Jde tedy o problém s velmi širokými souvislostmi. Prozatím provedl dvě varianty pokusu se 40 osobami. Nyní připravuje další varianty pokusu.

Cílem všech těchto dílčích prací je vypracování konečné syntézy jako celkové teorie zobecňování. Práce už dosáhla takového

stadia, že ve spojení a při využití prací jiných autorů domácích i zahraničních je vypracování takové teorie už reálnou perspektivou příštích dvou až tří let.

V Olomouci, 12. října 1962.

Emil Holas

XVII. mezinárodní psychologický kongres.

Pod záštitou Mezinárodní unie pro vědeckou psychologii (International Union of Scientific Psychology) je organizován Americkou psychologickou společností na r. 1963 ve dnech od 20. do 26. srpna v hlavním městě Spojených států Washingtonu Sedmnáctý mezinárodní psychologický kongres (XVIIth International Congress of Psychology).

Kongresu se mohou zúčastnit řádní i mimořádní členové a jejich rodiny. Řádnými členy jsou psychologové nebo odborníci příbuzných oborů, začlenění v některé z členských společností Mezinárodní unie pro vědeckou psychologii. Všichni se mohou účastnit přednášek, společenských a jiných schůzek i plánovaných výletů. Dostanou také publikace uveřejněné Kongresem.

Na Kongresu mají probíhat tři paralelní zasedání, a to dopolední i odpolední. Program budou tvořit hlavně následující tematické okruhy: Neurofysiologie vědomí; neurofysiologie motivace; psychologické výzkumy stresu; genetika chování; biochemické koreláty chování; regulace a kontrola smyslových funkcí; poškození mozku a poruchy vnímání; informace a výkon; matematická teorie chování; volba a rozhodnutí; počítače v psychologickém výzkumu; teoretické základy programování učení; kritická údobí ve vývoji vnímání; jazykové a poznávací kategorie; dějiny psychologie; psychologie a humanitní obory; problém řešení; vývoj poznávacích procesů; lidská motivace; hodnocení osobnosti; sociální vývoj dítěte; změny osobnosti při psychoterapii; osobnost — teorie a systémy; mentální opožďení a speciální defekty; malé skupiny a interpersonální procesy; teorie disonance a změna postoje; teorie systému a organizovaná změna; meziskupinová kooperace a konflikt. Doba na přednesení referátu je limitována na 15 min.

U příležitosti XVII. mezinárodního kongresu se bude konat také výroční shromáždění Americké psychologické společnosti, a to 29. srpna až 4. září 1963 ve Filadelfii. Účastníci kongresu jsou na toto shromáždění srdečně zváni.

Během Kongresu budou zorganizovány i četné exkurse na psychol. pracoviště.

Sekretariát Kongresu přijímá přihlášky na tento Kongres nejpozději do 14. dubna 1963. Adresa sekretariátu zní: American Psychological Association, 1333 Sixteenth Street, N. W., Washington 6, D. C., USA.

V. Bokorová.

Některá data o stavu psychologie v různých zemích.

Ve dnech 23. VII. — 2. VIII. 1962 jsem se účastnil mezinárodní porady o výměně informací a současným stavu psychologie v La Napoule ve Francii. Tato porada byla organizována Americkou psychologickou společností z podnětu Mezinárodní společnosti pro vědeckou psychologii. Jednání se účastnilo celkem 25 delegátů, kteří zastupovali 21 zemí; představitelé dalších 3 zemí zaslali materiály, ale osobně se konference neúčastnili. Mezinárodní společnost pro vědeckou psychologii byla zastoupena prvním místopředsedou prof. Duijkerem, hlavním tajemníkem R. Russelem a S. Rossem, který jednání řídil. Účelem porady bylo vzájemné seznámení účastníků se stavem psychologie v jednotlivých zemích a stanovení požadavků na informace, které je třeba v budoucnosti získat v celosvětovém měřítku. Proto budou v budoucnosti přizváni k spolupráci představitelé dalších zemí a předpokládá se, že získané poznatky budou pravděpodobně v roce 1964 publikovány pod záštitou Mezinárodní společnosti pro vědeckou psychologii.

Zpráva o jednání v La Napoule bude uveřejněna v Československé psychologii. V této stati se pokusím stručně informovat členy Československé psychologické společnosti o stavu psychologie v různých zemích. Jako podkladu užívám referátu jednotlivých účastníků konference.

Anglie (A. Summerfield)

Celkový počet plně kvalifikovaných psychologů je cca 1.200; zhruba 800 osob má nižší psychologické vzdělání. Pojmy „plně kvalifikovaných“, resp. „nižší vzdělání“, jsou zavedeny psychologickou společností a většinou jsou respektovány i veřejností. Ve skutečnosti však toto dělení není opřeno o právní podklad. Za plně kvalifikovaného se považuje psycholog s universitním diplomem z oboru psychologie a s praxí ve výzkumu či v provozu. Za universitní diplom se považuje hodnost bakaláře (pokud byla získána s vyznamenáním) nebo doktorát, případně i některé postgraduální diplomy. Praxe ve výzkumu je definována buď získáním doktorátu nebo určitým počtem publikovaných prací. Za praxí v provozu se považuje několikaletá praktická činnost v některé z aplikačních oblastí psychologie, která je obvykle spojena s účastí v postgraduálním školení. Osoby, které

studovaly psychologii, ale neodpovídají uvedeným požadavkům (např. hodnota bakaláře, ale bez vyznamenání), jsou zařazovány jako psychologové s nižší kvalifikací. Zařazování psychologů je však ještě komplikováno tím, že udělování titulů není na všech univerzitách jednotné (skotské univerzity mají jiný systém hodnotí než anglické, specifické odlišnosti mají university v Oxfordu a v Cambridgi aj.).

Činnost psychologů je možno shrnout v následujícím přehledu (data jsou stará asi 10 let, ale má se zato, že nedošlo v poslední době k podstatným změnám).

1. skupina — vyžadující plnou kvalifikaci. Celkem 48 %; z toho univerzitní výuka 9 %, univ. výzkumné ústavy 6 %, jiné výzkumné ústavy 2 %, vládní instituce (veřejná správa, soudnictví, armáda a j.) 8 %, zdravotnická zařízení 6 %, výchovná zařízení 13 %, průmysl 4 %.
2. skupina — bez požadavku na plnou kvalifikaci. Celkem 40 %; z toho školské a výchovné složky 27 %, výuka či výzkum na univerzitách (většinou v pedagogických odděleních) 9 %, sociální práce 4 %.
3. skupina — osoby bez příslušné kvalifikace — celkem 12 %.

Argentina (T. Reca)

V současné době je v Argentině asi 50 psychologů, kteří byli vyškoleni ve státních univerzitách. Kromě nich pracuje odhadem asi 150 dalších psychologů, z nichž většina byla vyškolená v zahraničí. Část z nich pěstuje psychologii, přestože jejich původní kvalifikace je jiná (pedagogika, filosofie, lékařství aj.). Psychologie sama je vědou mladou; samostatné katedry vznikly na univerzitách v letech 1955–58. V současné době neexistuje žádný statut odborného psychologa. Psychologové pracují převážně ve výuce, dále též v klinické, pedagogické a průmyslové psychologii; někteří provozují soukromou praxi či pracují v soukromých zařízeních.

Austrálie (O'Neil)

Počet psychologů se odhaduje asi na 700. Mnozí z nich si své vzdělání doplňují postgraduálním studiem v cizině (hlavně v USA a v Anglii). Postavení psychologů není přesně definováno; ve většině případů se vyžaduje některý z univerzitních diplomů z psychologie. Psychologové pracují ponejvíce na univerzitách (33 %), ve výchovném poradenství (23,8 %), v průmyslu a v armádě (12,7 %), ve zdravotnictví (11,5 % — hlavně v pediatrii a v duševní hygieně), ostatní (11,3 %). Zbýlých 7,7 % členů společnosti se t. č. nezabývá psychologií.

Barma (H. Thwin)

V Barmě pracuje t. č. asi 50 psychologů, kteří z velké části se zabývají výukou na univerzitách či pracují v institucích, které jsou univerzitami řízeny. Studium psychologie je zaváděno prakticky teprve od r. 1956. Pojem psychologa není zákonně vymezen. Malý počet psychologů nedovoluje v současné době uspokojit potřeby vládních institucí, ale zdá se, že v budoucích letech bude rozvoj psychologie podporován se strany veřejnosti i vlády.

Belgie (J. Nuttin)

Speciální studium psychologie, zakončené získáním titulu „Licenciat“ (obdoba hodnosti M. A. v USA), bylo na belgických univerzitách zavedeno v letech 1944–1948; od té doby získalo tento titul asi 1.000 osob. K nim je třeba přičíst asi 100 psychologů starších, kteří získali doktorát většinou z filosofie nebo z pedagogiky z dřívější doby. Na katedrách psychologie je v současné době registrováno 700 studujících. Zvláštní kategorii tvoří psychotechnici, kteří jsou školeni v „Ecole d'Ergologie“ v Bruselu. Tato škola je dvouletá a nemá univerzitní charakter. Absolventi získávají osvědčení, které je opravňuje k praktickému provádění poradenství a psychotechnického výběru. Počet psychotechniků se odhaduje asi na 600, ale zhruba jen polovina pracuje v oblasti psychologie. Ve státních a veřejných institucích mohou psychotechnici pracovat pouze pod vedením odborného psychologa, v soukromých institucích (hlavně v průmyslu) pracují obvykle samostatně. Dále existuje v Belgii ještě kategorie psychologa – asistenta. Tato místa zastávají většinou ženy, které jsou vyškoleny v jedné z větví škol pro sociální pracovnice.

Postavení psychologa není zákonně definováno, většinou se žádá dokončené univerzitní studium. Belgická psychologická společnost byla po mnoho let přísně výběrová a má vcelku 170 členů; teprve v poslední době je zavedena kategorie čekatelů (associate member), kterým se může stát každý psycholog s ukončeným univerzitním vzděláním. Lze očekávat, že počet čekatelů rychle stoupne. Praktické zaměření psychologů: katedry psychologie, poradenství pro volbu povolání, školní psychologové, průmysl, armáda, psychiatrické kliniky, domovy tělesně i duševně postižené mládeže, sociální psychologie (hlavně analýza trhů).

Brazílie (A. L. Angellini)

Odhadem je v Brazílii asi 300 psychologů. Značnou část z tohoto počtu tvoří emigrovaní Evropané, jejichž školení se mnohdy značně liší od brazilského. Samostatné studium psychologie je zavedeno na některých univerzitách teprve v několika posledních letech; proto většina v Brazílii vyškolených psychologů studovala většinou filosofii, pedagogiku či sociální vědy. V současné době se připravuje zákon, podle kterého bude mít oprávnění užívat označení „psycholog“ pouze absolvent čtyřletého studia v univerzitní koleji s dvouletým specializovaným postgraduálním studiem. Právním psychologa pak bude řídit a provádět psychologické diagnostické služby, provádět a interpretovat psychologické testy, provozovat poradenství, užívat psychologické metody při léčení emočních poruch a provádět profesionální výběr. Celkové zaměření psychologů: university (výuka a výzkum), personální výběr a poradenství v průmyslu, klinická psychologie v soukromých klinikách a diagnostická a terapeutická praxe ve veřejných psychiatrických institucích.

Egypt (A. H. El. Koussy)

V současné době pracuje v Egyptě cca 300 psychologů s ukončeným univerzitním vzděláním; asi třetina z nich vystudovala v Egyptě, třetina v cizině a třetina kombinovala studium domácí se zahraničním. Asi 75 % psychologů pracuje na univerzitách, v pedagogických kolejích a ve výzkumných ústavech. Psychologie se přednáší též na právnických fakultách, lékařských fakultách, technikách, obchodních školách i teologických fakultách. Řada výzkumů je prováděna v oblasti výchovy, průmyslu (hlavně otázky produktivity práce), administrativy, soudnictví aj. Základní zamě-

ření výzkumu plyne ze společenské potřeby současného egyptského zřízení. V Egyptě existují dvě psychologické společnosti: obecná a psycho-terapeutická pro nelékaře. Neexistuje žádný zákon, který by postavení psychologa definoval. Zákonem je však stanoveno, že psychoterapeutická praxe nelékařů může být provozována pouze pod dohledem ministerstva zdravotnictví.

Francie (J. Stoetzel)

Psychologické poznatky jsou ve Francii velmi rozšířeny, protože přibližně polovina žáků v posledním roce střední školy povinně studuje psychologii v rozsahu 200 hodin za rok (což znamená asi 5 hod. týdně). Touto výukou prochází ročně přibližně asi 100.000 žáků. Přesný počet psychologů není znám; za psychologa se vydávají mnozí jedinci, kteří nemají příslušné vzdělání a naopak řada psychologů se věnuje jiným povoláním. Určitý obraz o počtu psychologů je možno si učinit z faktu, že z universit vychází ročně asi 150 studentů s ukončeným psychologickým vzděláním. Pojem „psycholog“ není v současné době pevně vymezen. Psychologové pracují na universitách, na nižších školách, ve veřejných i soukromých výzkumných střediskách (hlavně v oblasti průmyslu), dále v poradenství, v armádě, v sociálním výzkumu (hlavně výzkum veřejného mínění a reklamy), v psychiatrických ústavech a v oblasti umění. Kromě toho řada psychologů provozuje soukromou praxi.

Holandsko (H. C. J. Duijker)

Počet psychologů je přibližně 800, což znamená 1 psycholog na 15 000 obyvatel. O rychlém rozvoji psychologie svědčí i skutečnost, že v roce 1946 bylo v Holandsku pouze asi 30 psychologů; naproti tomu lze očekávat – vzhledem k počtu posluchačů – že během příštích 7 let se počet psychologů přibližně zdvojnásobí. Připravuje se zákon, kterým by bylo znemožněno zneužívat označení „psycholog“; v současné době je za psychologa považován každý, kdo ukončil universitní studium psychologie (většinou šestileté). Vládní instituce a řada veřejných organizací však vyžaduje též členství v Holandském ústavu užité psychologie. Jeho členem může být každý absolvent vysokoškolského studia psychologie po alespoň jedno- roční praxi pod vedením některého člena této organizace; v současné době je kolem 700 členů tohoto ústavu. Psychologové pracují hlavně v těchto oblastech: universitní zařízení (výuka a výzkum), psychiatrické instituce (diagnosa, některé druhy terapie, studium vlivu hospitalizace, predikce terapeutických zásahů), výchovné poradenství (diagnosa a terapie), poradenství pro volbu povolání (testování a vlastní poradenská činnost), průmysl (výběr, lidské vztahy, ergonomie, zácvik, klasifikace povolání a pracovních úkonů), armáda (výběr, zácvik, ergonomie), školy (rozbor poruch prospěchu, individuální péče, měření schopností), soukromě dotované psychologické ústavy (hlavně pro potřeby průmyslu), soukromě dotovaná zařízení pro rozbor trhu (kupní motivace, reklama), trestní zařízení (diagnosa a reedukace), domovy fyzicky postižené mládeže i dospělých (diagnosa, rehabilitace a rozmístění), soukromá praxe (individuální poradenství, manželské poradny, psychoterapie).

Indie (P. H. Prabhu)

V Indii pracuje asi 200 psychologů a dalších 200 osob, které jsou vyškoleny v oblasti pedagogické psychologie. V současné době byly již na některých universitách vytvořeny samostatné katedry, které umožňují

odborné studium psychologie; na jiných univerzitách se psychologie studuje pouze v rámci filosofie. Většina psychologů pracuje na univerzitách a jen menší počet působí v praxi jako např. osobní oddělení některých závodů, poradenství pro volbu povolání, technologické ústavy, výzkumný ústav textilní, armáda aj.

Itálie (L. Meschieri)

Italská společnost pro vědeckou psychologii má dnes 210 členů. Povolání psychologa však není pevně vymezeno a proto praktickou psychologii provozuje mnoho osob bez přiměřené kvalifikace. Nelze ani přibližně odhadnout skutečný počet psychologů s minimálním vzděláním. Celkový systém školení psychologů je mimořádně složitý a není zcela jednotný. Přitom v posledních deseti letech lze pozorovat velký vzestup potřeby psychologů (hlavně v průmyslu) a je možno očekávat, že v blízké budoucnosti značně vzroste počet plně kvalifikovaných psychologů. V současné době přibližně 100 psychologů pracuje na univerzitách, ale z nich pouze asi jen 20 s plným úvazkem. Dalších 100 pracuje v průmyslové psychologii či v poradenství pro volbu povolání; přibližně 80 osob působí v dětských výchovných zařízeních, ale ne všichni mají plný úvazek. Malý počet psychologů pěstuje soukromou praxi.

Izrael (U. G. Foa)

Izraelská psychologická společnost má 140 členů a sdružuje prakticky všechny kvalifikované psychology. Předpokladem pro přijetí je získání titulu „magistra“. (Obdoba M. A. v USA.) Klinická sekce společnosti, která má 40 členů, vyžaduje ještě klinickou praxi pod vedením staršího klinického psychologa. Přitom se předpokládají nejméně dvě léta praxe pro kvalifikaci v oblasti diagnostické a tři léta pro kvalifikaci v oblasti psychotherapie. I když neexistuje formální vymezení povolání psychologa, státní organizace i veřejné mínění silně omezuje činnost osob nedostatečně kvalifikovaných. V současné době se pocituje velký nedostatek psychologů. Psychologové působí na vysokých školách (psychologie se přednáší též na lékařských, pedagogických a sociálních fakultách i na technikách a na některých nižších školách). Výzkum je soustředěn v Izraelském ústavu pro užitý sociální výzkum. Psychologové pracují dále v poradenství (většinou organizováno místní veřejnou správou), v klinické psychologii (psychologové většinou provádějí diagnostické práce a podílejí se na psychotherapii) a v personálním výběru (pro státní organizace, armádu i některé průmyslové podniky).

Japonsko (K. Sato)

Růst psychologie v Japonsku je vidět z těchto čísel: Psychologická společnost, která byla založena roku 1925, měla tehdy 200 členů; po druhé světové válce měla 600 členů a v současné době má 2.250 členů. O aktivitě japonských psychologů svědčí i existence 20 časopisů. Pojem „psycholog“ není zákonně vymezen. Zhruba 25 % členů společnosti pracuje ve výzkumu, a to hlavně experimentálně – 50 % psychologů pracuje v oblasti výchovy a ostatní působí v klinické psychologii, v průmyslu a v oblasti sociální psychologie.

Jižní Afrika (S. Biesheuvel)

Členů psychologické společnosti je 283; požadavky na členství ve společnosti jsou však velmi náročné a počet psychologů s pětiletým vysoko-

školským vzděláním je ve skutečnosti mnohem větší. (V roce 1960 bylo zapsáno 260 posluchačů.) Absolvent pětiletého studia je po roční praxi považován za způsobilého zaujímat místo psychologa; ve skutečnosti však tento požadavek není právně podchycen, ale je respektován pouze ve státních zařízeních. Psychologická společnost má 6 sekcí: akademickou, klinickou, průmyslovou, pedagogickou, poradenskou a teologickou. Na univerzitách pracuje kolem 70 psychologů. Největší počet psychologů (více než 100) pracuje v oblasti výchovy a poradenství. Kliničtí psychologové jsou většinou zařazeni v ústavech sociálního zabezpečení, dále v oblasti psychiatrie a mentální hygieny. Někteří mají též soukromou praxi. Pro práci v oblasti zdravotnické péče se však vyžaduje též dosažení nižšího lékařského vzdělání. Velmi rychle roste počet psychologů v průmyslu, kteří se zabývají výběrem, výcvikem, ergonomikou, studiem postojů, organizací práce a interpersonálními vztahy. Problémy výběru se výzkumně zabývá skupina psychologů v Národním ústavu pro personální výzkum.

Jugoslávie (B. P. Stevanovič)

V současné době je v Jugoslávii asi 300 psychologů a jejich počet rychle roste. Pro kvalifikaci psychologa je potřebné získat diplom po čtyřletém vysokoškolském studiu. Studium má v podstatě tři větve, a to: pro učitele psychologie, pro průmyslové psychology a pro školské a klinické psychology. Další postgraduální studium (většinou dvouleté) je přípravou k doktorátu. Praktická činnost psychologů je vyjádřena tímto přehledem: cca 70 psychologů pracuje v průmyslu, 60 na univerzitách, 50–60 ve zdravotnictví, 50 v ústavech poradenských, 30 ve školách a 15 v armádě. Jednotliví psychologové bývají často angažováni pro řešení specifických otázek (např. film, noviny, veřejné instituce aj.).

Kanada (C. R. M. Myers)

V Kanadě působí cca 1.500 psychologů, z nichž asi 1.000 je členy společnosti. Profese psychologa je definována zákonem ve dvou provinciích, a to v Ontariu a Quebecu (v těchto provinciích žije přibližně 70 % obyvatelstva). V Ontariu se vyžaduje doktorát z psychologie, roční praxe a zkouška před odbornou komisí. V Quebecu se předpokládá dosažení některého z vysokoškolských titulů (magistr, licenciát nebo doktor) v oblasti psychologie. Celkové zaměření psychologů je následující: klinická psychologie (většinou kliniky) 32 %, university 30 %, poradenství (většinou v rámci školského systému) 16 %, personální práce (průmysl a obchod) 9 %, personální práce ve státních službách 6 %, různé výzkumné ústavy 7 %.

Mexiko (R. Diaz-Guerrero)

Počet psychologů je odhadován na 500–600. Za psychologa je považován každý, kdo získal některý ze tří universitních titulů, a to: psychotechnik (po tříapůlletém studiu), magistr (s ročním postgraduálním studiem a písemnou prací), doktor (dvouleté postgraduální studium a písemná práce). Psychologická společnost se snaží tuto zásadu prosadit legislativně, ale zatím nebyla úspěšná. Většina psychologů pracuje v klinických zařízeních a jsou silně ovlivněni psychoanalýzou. Velká skupina pracuje též v dětských výchovných zařízeních a dále je rozšířena práce psychologů ve školství (státním i soukromém). Několik psychologů pracuje v soudní službě a prakticky vůbec není zastoupena průmyslová psychologie.

Německá spolková republika (P. R. Hofstätter)

V NSR je přibližně 2.000 psychologů, z nichž 1.366 je členy společnosti Berufsverband Deutscher Psychologen. Tato společnost má sekce pro: výchovné poradenství (259 členů), průmyslovou psychologii (178 členů), grafologii (130 členů), školní psychologii (124 členů), dopravní psychologii (70 členů), poradenství pro volbu povolání (70 členů), soudní psychologii (59 členů), klinickou psychologii (56 členů), psychologii politických problémů (31 člen) a psychoterapii (28 členů). Druhá psychologická společnost Deutsche Gesellschaft für Psychologie přijímá pouze členy s doktorátem, kteří pracují výzkumně a má 287 členů. Postavení psychologa není přesně definováno. Většinou se za něj považuje absolvent univerzitního studia (Diplompsychologe). Za psychology se však považuje též velmi početná skupina grafologů — většinou starší generace — jejichž kvalifikace je často velmi nízká a způsob práce nevědecký. Praktická činnost psychologů: university a výzkumné ústavy, poradenská centra se zaměřením na výchovné problémy, poradenství pro volbu povolání, střediska pro diagnostické účely v rámci školského systému, psychiatrické a neurologické kliniky, mentální hygiena, soudnictví (hlavně zločinnost mládeže), doprava, armáda, průmysl (hlavně výběr a lidské vztahy), soukromé instituce pro výzkum veřejného mínění, průzkum trhů aj. a z části též soukromá praxe.

Nigerie (A. Taylor)

Tak jako prakticky ve většině afrických zemích je i v Nigerii psychologie v začátcích. V zemi je asi 15 psychologů, z nichž většina studovala v cizině. Pracují převážně ve výchovném poradenství. Všeobecně se počítuje velká potřeba psychologů a nejbližší budoucnost ukáže, zda bude možno tuto potřebu uspokojit.

Norsko (R. Rommetveit)

V Norsku působí přibližně 300 psychologů. Za psychologa je považován každý, kdo dokončil univerzitní studium psychologie a získal titul kandidáta nebo magistra nebo doktora psychologie. Ve zvláštních případech může jako psycholog pracovat i člověk, který v postgraduálním studiu získal kvalifikaci, která odpovídá některému z univerzitních titulů. Vcelku však postavení psychologa není podloženo zákonem. Psychologové pracují v těchto oblastech: klinická psychologie 95, dětské poradenství v rámci školského systému 60, výzkum a výuka 40, průmysl 34, armáda 20.

Polsko (M. Choynowski)

Počet psychologů v Polsku není přesně znám. Polská psychologická společnost má sice přibližně 600 členů, ale mnozí z nich nejsou přímo psychology (učitelé, psychiatři, filosofové apod.). Psychologii pěstují také lidé, kteří mají vzdělání v jiných odvětvích než v psychologii. Naproti tomu řada psychologů není ve společnosti registrována. Velmi hrubým odhadem je tedy možno říci, že v Polsku je asi 1.000 psychologů, z nichž 800 pracuje aktivně v psychologii. Psycholog v současné době musí projít univerzitním studiem. Formálně však postavení psychologa není přesně definováno. Praktické zaměření psychologů plyne z tohoto přehledu: Psychiatrická zařízení 200 pracovníků, poradenství pro volbu po-

volání 120, výběr dětí pro zvláštní školy 100, university 80, poradenství pro výchovné poruchy 8, průmysl 40, dětské domovy 40, výzkumné ústavy 30, pediatrie a ftyzeologie 30, doprava a spoje 20, soudní zařízení 20, umělecké školy 10.

Sovětský svaz (A. R. Luria)

Psychologové jsou soustředěni v Sovětské psychologické společnosti, která má cca 1.100 členů. Většina členů je odborně školená v oboru psychologie. Společnost má 20 oblastních skupin, z nichž největší jsou: moskevská (300 členů), leningradská (250) a ukrajinská (220). Hlavní sekce společnosti jsou: sekce pro pedagogickou psychologii, pro průmyslovou psychologii, pro lékařskou psychologii, pro psychologii sportu aj. Psychologická společnost spolupracuje úzce se sovětskou fyziologickou společností, která sdružuje zájemce o výzkum z oblasti vyšší nervové činnosti. Pedagogičtí psychologové spolupracují se sovětskou pedagogickou společností, a to hlavně s její defektologickou sekcí.

Řada psychologů pracuje ve výzkumných ústavech. Hlavní výzkumné pracoviště je v Akademii pedagogických věd při RSFSR, kde Psychologický ústav má celkem 100 vědeckých pracovníků a Defektologický ústav jich má 60. Mnozí psychologové pracují výzkumně v ústavech Akademie věd, Akademie lékařských věd a na universitách. Psychologové dále působí též ve speciálních ústavech podřízených ministerstvu školství, zdravotnictví a sociální péče. Průmyslová psychologie se soustřeďuje na otázky organizace práce, úpravy technických zařízení, zácvik a poradenství. Pedagogičtí psychologové řeší převážně otázky metod školního vyučování, výběru dětí pro speciální školy a poradenství pro děti s výchovnými nesnázemi. Klinická psychologie se soustřeďuje na oblast psychiatrie, neurologie a neurochirurgie; psychologové pracují v diagnose, při rehabilitaci a adaptaci nemocných k životnímu prostředí a do pracovního procesu. Pro práci praktického psychologa platí zásada, že ve všech oblastech praxe je psycholog členem širšího týmu odborníků a že všechny zásadní a sporné otázky se řeší na základě teamové spolupráce.

USA (D. G. Marquis)

V USA pracuje přibližně 40.000 psychologů, z nichž asi 20.000 je členy Americké psychologické společnosti. Psychologie, jako samostatný obor se studuje přibližně na 150 universitách, na nichž ročně ukončuje studium doktorátem přibližně 650 psychologů a 1.550 psychologů ukončuje ročně studium s hodností magistra (M. A.). Postavení psychologa není v USA jednotné. V 17 státech existuje zákonné ustanovení o povolání psychologa. Kritéria však nejsou zcela totožná; většinou se žádá doktorát a jeden až dva roky praxe. V ostatních státech není zákonný podklad pro povolání psychologa. Americká psychologická společnost stanovila v poslední době jako podmínku pro přijetí za člena získání hodnosti doktora. Zhruba čtvrtina členů Americké psychologické společnosti vyučuje psychologii, druhá čtvrtina pracuje výzkumně a přibližně polovina členů pracuje v užité psychologii. Většina praktiků působí v klinické psychologii, dále je silně zastoupena průmyslová psychologie, poradenství pro volbu povolání, nápravná výchova jak u dětí, tak u dospělých trestanců, různé oblasti sociální psychologie a soukromá praxe.

Z á v ě r.

Na základě uvedeného přehledu je možno stanovit některé charakteristické rysy rozvoje psychologie ve světovém měřítku.

1. Psychologie jako samostatný studijní obor se ve většině zemí konstitovala až po druhé světové válce. Tento proces v mnoha zemích probíhá dodnes.
2. Počet psychologů roste velmi rychle a předpokládá se, že i v nejbližších letech budou počty psychologů stoupat. Přesto však se v mnoha zemích konstatuje, že počet psychologů většinou neodpovídá společenským potřebám.
3. Všeobecně se cítí potřeba definovat postavení psychologa; ve většině zemí však ještě k tomu nedošlo. V mnoha zemích dochází k situaci, že práci psychologa provádějí — často nezodpovědně — nedostatečně vyškolení pracovníci.
4. Šíře praktického použití psychologie je velmi rozsáhlá; hlavní směry aplikace jsou: klinická psychologie (v mnoha zemích jsou spory o činnost psychologů v psychoterapii), poradenství pro volbu povolání, pedagogická psychologie, průmyslová psychologie a mnohdy též i užití psychologie v soudnictví.
5. V jednotlivých zemích existují značné rozdíly v délce i formě studia psychologie.
6. Ve většině zemí není užitá psychologie dostatečně podpořena základním teoretickým výzkumem.
7. Ve většině zemí se teprve pomalu prosazuje myšlenka komplexní teamové spolupráce psychologa s odborníky z jiných vědních disciplin. (Výraznou výjimku v tomto ohledu činí SSSR.)

Na základě uvedených skutečností je možno konstatovat, že psychologie patří v současné době k vědám, které se velmi rychle rozvíjejí a před kterými stojí rozsáhlé společenské úkoly.

V. Břicháček.

Tagung für klinische Psychologen, Leipzig, 29. XI. 1962

(Thema: Objektivierung psychischer Befunde.)

Sekce německých klinických psychologů uspořádala dne 29. 11. 1962 v Lipsku zasedání na téma: Objektivizace psychologických nálezů. Předsedou byl dr. H. Szewczyk z Berlína. Po

jeho úvodním referátu o možnostech a hranicích objektivizace nálezů v oblasti psychopatologie (Möglichkeiten und Grenzen, die Objektivierung der Befunde in der Psychopathologie) promluvil Dr. J. Helm z Berlína o předmětu psychodiagnostických metod (Der Gegenstand psycho-diagnostischer Methoden), Dr. W. Dummer z Ballenstadtu o některých kriteriích psychologické diagnostiky (Über einige Kriterien der psychologischen Diagnostik), Dr. Freytag z Zwickau o korelaci a kauzalitě (Korelation und Kausalität) a Dr. S. Schnabl z Erlabrunnu o dokumentaci psychologických nálezů (Dokumentation psychologischer Befunde).

Na zasedání bylo konstatováno, že se situace psychologů v lékařství v současné době značně mění. Místo pokračování v dřívějším zvyku, při kterém záleželo na vedoucích lékařích, aby se rozhodli zda chtějí psychologa a jaké úkoly mu mají přidělit, je nyní zapotřebí dojít ke shodě, ve kterých pracovních oblastech má být psycholog činný a jaké konkrétní úkoly má v nich plnit. Psychologové sami by se také měli sjednotit v názorech, ve kterých oblastech lékařství mohou být psychologické diagnostické i terapeutické metody účinné. Je nutno rovněž zjistit kolik času věnují psychologové v různých klinických oblastech průměrně diagnostické, terapeutické, organizační a jiné práci.

Dále byla značná pozornost věnována vlastním základním otázkám objektivizace psychologických nálezů. Porovnáme-li psychologické nálezy nebo posudky o stejném pacientu ze stejné doby od různých psychologů, vidíme, že se značně liší. Obvykle zůstává stejná pouze relativně hrubá „kostra“ údajů. Jaké jsou toho příčiny? Formulace otázky vycházejí většinou z určitého teoretického východiska a zahrnují v sobě domněnky daného východiska. Totéž platí o metodách, které v sobě zahrnují řadu různých teoretických domněnek podle toho, ke které škole autor náleží. Psychologické nálezy jsou také závislé na různých dalších předpokladech jako je terminologie, speciální odborné zaměření autora, způsob kladení otázek apod. Při konečném hodnocení získaných údajů se často objevují chyby statistického nebo logického charakteru: mnoho údajů není statisticky platných, často dochází k záměně korelace a kauzality.

Úkolem zasedání bylo podat přehled nejdůležitějších poznatků o možnostech objektivizace psychologických nálezů. Je nepochybné, že zlepšení objektivizace psychologických nálezů umožňuje zajistit nezbytné větší množství materiálu pro sta-

tisticko-psychologické řešení určitých problémů. Zasedání sekce německých klinických psychologů k tomu připravilo některé nezbytné podklady. Zasedání se zúčastnilo 165 lékařů a psychologů.

H. Szewczyk

Zasedání psychologů v NDR, plánovaná na rok 1963 a 1964

- a) 25.—28. 9. 1963: Kongress der Gesellschaft für Psychologie der DDR in Dresden.
- b) 7.—12. 10. 1963: Zentraler Fortbildungskurs für Fortgeschrittene in der Psychotherapie in Quedlinburg (ausgewählter Kreis).
- c) 27.—30. 11. 1963: gemeinsamer Kongress der Gesellschaft für Psychotherapie, der Gesellschaft für höhere Nerventätigkeit und der Leipziger Gesellschaft für Psychiatrie und Neurologie in Leipzig über „Probleme nervaler Regulationen in klinischer und experimenteller Sicht“.
- d) 1964: Fortbildungskurs über „spezielle Diagnostik bei verschiedenen psychischer Auffälligkeiten“.

H. Szewczyk

13. Psychoterapeutický týden v Lindau.

Od 29. dubna do 11. května 1963 bude se v Lindau již po třinácté konat „Psychoterapeutický týden“. Hlavními tématy tohoto týdne jsou: „Člověk mezi nemocí a zdravím“, „Otázky sexuality“ a „Psychoterapeutická praxe“. Vedle referátové části programu bude též prováděn výcvik v autogenním tréninku, hypnóze, koncentrační pohybové terapii a dechové terapii. V rámci Psychoterapeutického týdne je rovněž plánován seminář o výkladu snů z hlediska klinicky psychologického. Podrobný program je možno obdržet od dr. Helmutha Stolze, Sekretariat der Lindauer Psychotherapiewoche, München 27, Adalbert-Stifterstrasse 31.

INFORMACE, OZNÁMENÍ ČLENŮM

70 let prof. dr. Viléma Chmelaře.

19. listopadu 1962 oslavil člen korespondent ČSAV a nositel vyznamenání „Za vynikající práci“ a „Řádu práce“ prof. dr. Vilém Chmelař, vedoucí katedry psychologie a pedagogiky filosofické fakulty UJEP v Brně své sedmdesáté narozeniny.

Těm, kdo s profesorem Chmelařem denně žijí a pracují, se však zdá, že běh času se od jeho pětadesátin obrátil. Kdo zná jeho pracovní plány, kdo vidí, jak jeho tvůrčích sil neubývá, ale jak se naopak v posledních letech přímo násobí jeho vědecko-výzkumná a vědeckoorganizační činnost, ten se nemůže takovému dojmu ubránit.

V dnešním připomenutí tohoto významného jubilea našeho předního — vskutku československého učitele psychologie (jeho žáci působí jako psychologové nejen na Moravě, ale i v Čechách a na Slovensku) se nebudeme zabývat analýzou a hodnocením jeho vědeckého díla. To bude předmětem zvláštní studie ve slavnostním Sborníku prací filosofické fakulty UJEP v Brně, který t. č. připravují jeho žáci a přátelé do tisku. Zde se pokusíme načrtnout obraz jeho práce jen v obecnějších rysech a podhalit alespoň cípek z toho, jaký život a názory profesora Chmelaře jsou skryty za 220 publikovanými pracemi, za několika desítkami jeho nejrůznějších (vědeckých, politických, pedagogických) funkcí, za jeho hodností člena korespondenta ČSAV i za jeho vysokým státním vyznamenáním.

Prof. Chmelař je názorným příkladem toho, že pro duševního pracovníka je každá společensky určená hranice pro sebezaslouženější odpočinek hranicí umělou.

Tak např. je v současné době koordinátorem úkolu XIV-2-2 Státního plánu výzkumu „Psychologické základy výchovy v komunistické společnosti“ a sám řeší v rámci tohoto úkolu samostatný dílčí vědeckovýzkumný problém. Dále je hlavním redaktorem připravovaných celostátních učebnic pedagogické psychologie a obecné psychologie. Pod jeho vedením byl právě v polovině t. r. dokončen a předán do tisku překlad Rubinštejnových Základů obecné psychologie. Vedle těchto činností se

intenzívně věnuje experimentálnímu výzkumu vnímání a pozornosti, přičemž používá vlastních originálních metod výzkumu. Výsledky této své práce zveřejnil na zahraničních mezinárodních sjezdech (Bon 1960, Kodaň 1961).

Mnoho energie věnuje organizátorské práci. Je členem Vědeckého kolegia pro pedagogiku a psychologii v ČSAV, členem vědecké rady Psychologického laboratoria SAV v Bratislavě, členem vědecké rady Pedagogického ústavu J. A. Komenského ČSAV v Praze, členem vědecké rady Výzkumného ústavu pedagogického v Praze, členem výboru Čs. psychologické společnosti, předsedou pobočky Čs. psychologické společnosti v Brně atd.

Z mnoha významných funkcí a činností, které profesor Chmelař vykonával v předchozích letech, je třeba vzpomenout 10letého období (po r. 1948), kdy nepřetržitě zastával funkci děkana nebo proděkana filosofické fakulty UJEP v Brně a kdy se významně zasloužil o rozvoj řady oborů na této fakultě. Stejně zásluhy má profesor Chmelař o další budování Psychologického ústavu na filosofické fakultě (řízení převzal po prof. M. Rostoharovi) a o rozvoj katedry psychologie a pedagogiky, kterou založil.

Žáci profesora Chmelaře nemohou na něj nevzpomenout, aniž by zároveň nemysleli na experimentální metodu v psychologii. Profesor Chmelař nikdy neustoupil před tlakem, který na psychologii vyvíjeli v období kultu osobnosti zvláště někteří pedagogové a filosofové — aby totiž byl psychologický experiment nahrazen tzv. „pozorováním“. Vedle vědeckých zdůvodnění nezbytnosti psychologického experimentu dodnes profesor Chmelař s humorem říká: „Pozorujte na mezi pampelišku třeba 100 let. Chtěl bych vidět toho pozorovatele, který zjistí např. o fyziologii jejího růstu jen tím, že se na ni bude dívat, za 100 let více zákonitostí než za rok. Podívejte se, kolik pedagogů »pozoruje« denně dítě. A co víme o českém nebo slovenském dítěti? A jaký to má přínos pro vědecké poznání?“

Organizační činnost profesora Chmelaře v psychologii, ať už na půdě ČSAV nebo Čs. psychologické společnosti, je až úzkostlivě prosta jakýchkoliv osobních nebo lokálních zájmů. Profesor Chmelař má vždy na mysli celospolečenskou užitečnost psychologie.

V posledních 15ti letech prožil profesor Chmelař velkou část svého života na cestách mezi Brnem a Prahou. Vyjma letní dovolené jezdí z titulu svých funkcí téměř týden co týden do Prahy. Mnohdy se stává, že tuto cestu váží vlakem či letecky

dvakrát i třikrát týdně. Přesto, že při takovémto zatížení měl v některém období pedagogický úvazek větší než 20 hodin týdně, nikdy se nestalo, aby vynechal některou ze svých služebních cest nebo přednášek. Na pozadí této skutečnosti zvláště jasně vyniká obdivuhodné úsilí a životní síla prof. Chmelaře.

Stejně silná jako jeho láska k práci a touha po vědeckém poznání je láska k přírodě. Není snad v okolí Brna jediné výšiny, na níž by profesor Chmelař aspoň chvíli neposeděl, nezadíval se do horizontu a pak se zde nepustil do práce, kterou stále nosí s sebou ve své nepostradatelné aktovce (říká jí „duševní činka“). Přírodu neopouští ani v zimě. Stopy jeho lyží se každoročně objevují na svazích v okolí Brna. Ale jeho největší láskou jsou Vysoké Tatry. Zajíždí do nich každým rokem, každý rok vystoupí na Lomnický štít. A Tatry jakoby mu splácely lásku láskou. I když je sebehorší počasí, odjíždí do Tater vždy s optimismem, že se mu přece pobyt vydaří a pak — až dosud každoročně — dostaneme do ústavu lístek: „Pocasí mi přeje, rozhled je krásný“.

Podobným optimistou je profesor Chmelař i ve svých názorech na budoucnost psychologie — na míru jejího společenského využití při rozvoji socialistické společnosti. Tento optimismus však podmiňuje trpělivou a houževnatou prací se strany psychologů, spojenou s osobní kázní a snahou více dávat než brát, s bojem všech lidí proti byrokratismu, formalismu a sobectví. V rozhovorech se studenty i spolupracovníky často zdůrazňuje, že pouhá představa nás do komunismu nepřenese. Sám svou činností, svým houževnatým pracovním úsilím je zejména pro mladší psychologickou generaci světlým příkladem.

Přejeme Vám, vážený soudruhu profesore, ještě mnohá léta tvůrčí práce a hodně vnitřní spokojenosti z jejich výsledků.

B. Bárta.

Zdroje informací o psychologických diagnostických metodách.

Účelem tohoto přehledu je pomoci našim psychologům při studiu psychologických diagnostických metod. Chceme zvláště upozornit na některé novější publikace, které jsou dostupné v pražských veřejných knihovnách.

Klíčovým zdrojem informací jsou katalogy testů, samostatné bibliografie prací o testech (12), a Burosovy ročenky (6—8). Poslední z nich zahrnují popis i hodnocení mnoha set diagnostických metod vydaných v anglickém jazyce. Kromě

toho je v nich možno najít také rozsáhlé bibliografie k jednotlivým metodám. Každý z těchto svazků zachycuje produkci testů za určité období a doplňuje vždy informace uložené v předchozích svazcích.

Učebnic a základních příruček je v oblasti psychologické diagnostiky celá řada. Nejdůležitější z nich jsou práce Americké psychologické společnosti (1), Anastasiové (2), Cronbacha (9), Delaye, Pichota a Perse (10), Dubossona (11), Guilforda (14), Hiltmannové (17), Lossena (19), Meiliho (21), Rapaporta (23), Sterna (28) a Vernona (33). Nejzákladnější informace o jednotlivých častěji užívaných metodách poskytují následující prameny: Ravenův test „Progresivní matrice“ (18), Wechslerovy zkoušky (34), Rorschachův test (4, 5, 16, 22, 25, 27, 35), Rosenzweigův test (26), Szondiho test (29), Tematicko-apercepční test (20, 24), Warteggův kresebný test (3, 31), Tramerův Bücherkatalogtest (32); vývoj motoriky je z diagnostického hlediska zachycen v knize Göllnitzově (13); o psychomotorických osobnostních testech je rozsáhle pojednáno Takalou (30); projekční kresebné testy rozebírá velmi důkladně Hammer (15).

Informace o nových testech přinášejí zejména časopisy *Diagnostica*, *Educational and Psychological Measurement*, *Journal of Consulting Psychology*, *Journal of Projective Techniques*, *Personnel Psychology*, *Psychological Abstracts*, *Review of Educational Research*, *Test Service Bulletin* a *Zeitschrift für diagnostische Psychologie und Persönlichkeitsforschung*. Soupis J. Milnerové v tomto čísle zpráv označuje knihovny, kde jsou uvedené časopisy dostupné.

Vlastní psychologické diagnostické metody včetně manuálů je možno u nás studovat v Psychologickém ústavu KU. Archiv tohoto ústavu obsahuje toho času 550 z katalogizovaných diagnostických pomůcek. Tam je také možno vypůjčit si katalogy testů ze zahraničí i separáty nových prací z oblasti psychologické diagnostiky.

J. Hoskovec.

Základní literatura o psychologické diagnostice.

1. American Psychological Association. Technical recommendations for psychological tests and diagnostic techniques. Washington: Amer. Psychol. Assoc., 1954 (Also in Psychol.

- Bull., 1954, 51, No. 2, Pt. 2.) (Psychol. ústav KU — jen ve studovně)
2. Anastasi A., Psychological testing, New York: Macmillan, 1960 (ČSAV: E 19645)
 3. Bathelt H., Der Wartegg-Zeichentest als Buntversuch, München: UNI-Druck, 1959 (ČSAV F 32849)
 4. Bohm E., Lehrbuch der Rorschach-Psychodiagnostik für Psychologen, Ärzten und Pädagogen, Bern: Huber, 1951 (LK: K 9597).
 5. Bochner R., Halpern F., The clinical application of the Rorschach Test, New York; Grune, 1945 (PsKa: P-4-235)
 6. Buros O. K., ed., The third mental measurements yearbook, New Brunswick, N. J.: Rutgers University Press, 1949 (Psychol. ústav KU — jen ve studovně)
 7. Buros O. K., ed. The fourth mental measurements yearbook, Highland Park, N. J.: Gryphon Press, 1953 (Psychol. ústav KU — jen ve studovně)
 8. Buros O. K., ed., The fifth mental measurements yearbook, Highland Park, N. J.: Gryphon Press, 1959 (Psychol. ústav KU — jen ve studovně)
 9. Cronbach L. J., Essentials of psychological testing, 2nd ed., New York: Harper, 1960 (ČSAV: E 19826)
 10. Delay J., Pichot P., Perse J., Méthodes psychométriques en clinique. Test mentaux et interprétation, Paris: Masson a. Cie, 1955 (ČSAV: E 16201)
 11. Dubosson J., Le problème de l'orientation scolaire, Neuchatel-Paris: Delachaux a. Niestlé, 1957 (SPKK II-45201)
 12. Goheen H. W., Kavruck S., Selected references on test construction, mental test theory and statistics (1929—1949), Washington, D. C.: United States Civil Service Commission, 1950 (UK: F 4542)
 13. Göllnitz G., Die Bedeutung der frühkindlichen Hirnschädigung für die Kinderpsychiatrie, Leipzig: Thieme, 1954 (PsKa: P-6-598)
 14. Guilford J. P., Psychometric methods, 2nd Ed., New York: McGraw-Hill, 1954 (ČSAV: E 11606)
 15. Hammer E. F., The clinical application of projective drawings, Springfield: Thomas, 1958 (LK: K 21203)
 16. Halpern F. A., A clinical approach to children's Rorschachs, New York: Grune and Stratton, 1953 (ČSAV: E 11267)
 17. Hiltmann H., Kompendium der psychodiagnostischen Tests, Bern und Stuttgart: Huber, 1960 (Psychol. ústav KU — jen ve studovně)

18. Hornowski B., Analiza psychologiczna testu percepcyjnego „Progressive Matrices“ J. C. Ravena, Warszawa: Pan. wyd. naukowe, 1959 (PsKa: P-260/60)
19. Lossen H., Einführung in die diagnostische Psychologie (Möglichkeiten, Grenzen und Probleme der psychologischen Begutachtung und Beurteilung), Stuttgart-Bad Cannstatt 1955 (Psychol. ústav KU — jen ve studovně)
20. Magnusson D., A study of ratings based on TAT, Stockholm: Swedish Council for Personnel Administration, 1959 (UK: G 52696)
21. Meili R., Lehrbuch der psychologischen Diagnostik, 3. Aufl., Bern: Huber, 1955 (LK: K 22310)
22. Mons W., Principles and Practice of the Rorschach Personality Test, London: Faber, 1947 (PsKa: P-4-406)
23. Rapaport D., Diagnostic psychological testing, Chicago: The Year Book Publishers, 1946 (PsKa: P-5-871)
24. Reutt J., Reuttowa N., Badania osobowości metodą TAT Murraya, Warszawa: Pan. wyd. naukowe, 1960 (PsKa: P-250/60)
25. Rorschach H., Psychodiagnostik, Methodik und Ergebnisse eines wahrnehmungsdiagnostischen Experiments (Deutenlassen von Zufallsformen), 7. rev. Aufl., Bern: Huber, 1954 (LK: K 5733)
26. Rosenzweig S., Psychodiagnosis. An introduction to the integration of tests in dynamic clinical practice, N. Y.: Grune & Stratton, 1953 (PsKa: 52/60)
27. Schneider E., Psychodiagnostisches Praktikum für Psychologen und Pädagogen. Eine Einführung in H. Rorschachs Formdeuteversuch, 4. Aufl. Bern: Huber, 1952 (LK: K 10984)
28. Stern E., Die Test in der klinischen Psychologie, 2 Bände, Zürich: Rascher, 1954 (LK: K 19066)
29. Szondi L., Experimentelle Triebdiagnostik. Bern: Huber, 1947 (PsKa: P-6-558)
30. Takala M., Studies of psychomotor personality tests, Helsinki: Suomalaisen Tiedeakatemian Toimituksia, 1953 (UK: 38 C 69, ser. B. Nide 81/2).
31. Takala M., Hakkarainen M., Über Faktorenstruktur und Validität des Wartegg-Zeichentests, Helsinki: Suomalaisen Tiedeakatemian Toimituksia, 1953 (UK: 38 C 69 81/1)
32. Tramer M., Der Bücherkatalogtest als charakterologisches Prüfmittel, Zürich: Rascher Verlag, 1952 (PsKa: P-2-312)

33. Vernon P. E., Personality tests and assessments, London: Methuen, 1957 (ČSAV: F 42086)
34. Wechsler D., The measurement of adult intelligence, Baltimore: Williams and Wilkins, 3. ed., 1950 (PsKa: P-5-749)
35. Zulliger H., Einführung in den Behn-Rorschach-Test, 2. Aufl., Bern: Huber, 1946 (LK: K 6693)

Vysvětlivky zkratk:

- ČSAV — Základní knihovna, Národní tř. 5, Praha 2
 LK — Lékařská knihovna, Sokolská 32, Praha 2
 PsKa — Knihovna psychol. katedry, Hradčanské nám. 5, Praha 1
 PsŮ — Psychologický ústav, Hradčanské nám. 5, Praha 1
 SPKK — Státní ped. knihovna J. A. K., Mikulandská 5, Praha 1
 UK — Universitní knihovna, Klementinum, Praha

Tests in Print.

The Gryphon Press, Highland Park, N. J., 1961, 479 s.

Tato obsažná bibliografie testů používaných v psychologii, zvláště v oblasti pedagogické a ekonomické, vydaná ředitelem Institute of Mental Measurements při Státní universitě v Rutgers, prof. O. K. Burosem, je výsledkem jeho dvacetileté práce s několika spolupracovníky. Zprávy o testech byly dodány více než čtyřmi sty organizacemi, které testy vydávají nebo distribují. Kniha informuje o všech testech, které je možno nyní dostat, i o testech, které již v prodeji nejsou. Je klasifikovaným indexem a doplňkem osmi velmi rozsáhlých publikací „Mental Measurements Yearbooks“, vydaných týměž autorem mezi léty 1933 a 1959, a zahrnujících seznam i recenze testů i příbuzné literatury publikované v anglickém jazyce. Obsahuje technické poučení pro užití psychologických diagnostických pomůcek „Technical Recommendations for Psychological Tests and Diagnostic Techniques“, původně uveřejněné v časopise „Psychological Bulletin“ (sv. 51 č. 2, část 2, 1954) Americkou psychologickou společností. Dále jsou zde přetištěná poučení o výkonových testech „Technical Recommendations for Achievement Tests“, vydaná Národní radou pro pedagogická měření (National Council on Measurements Used in Education) a Americkou společností pro pedagogický výzkum (American

Educational Research Association) v r. 1955. Publikace je opatřena seznamem vydavatelů a nakladatelů, kteří mají na uvedené testy copyright a dále abecedním seznamem testů podle jejich názvů. Je to nezbytná příručka pro odborné pracovníky v oboru diagnostických pomůcek; je dosažitelná ke studiu v Dokumentačním oddělení Psychologického ústavu Karlovy university spolu s třemi posledními svazky „Mental Measurements Year-books“.

J. Milnerová.

„Educational and Psychological Testing“

REVIEW OF EDUCATIONAL RESEARCH, sv. XXXII, č. 1

Odborný časopis „Review of Educational Research“, který vydává od r. 1931 Americká společnost pro výzkum v oblasti výchovy (American Educational Research Association), je věnován periodickým přehledům hlavních úseků pedagogického výzkumu. Tento časopis je přístupný v Pedagogické knihovně v Praze.

Shora zmíněné číslo se zabývá hodnocením literatury o testových metodách a výzkumem za poslední tři léta (1959—1961). Jde o stati, které tvoří vhodný doplněk ke knize O. K. Burose, o níž rovněž v tomto čísle „Zpráv“ přinášíme zvláštní zmínku. Cenné bibliografie, které doplňují jednotlivé statě, jsou dobrou pomůckou k získání podrobnější informace o pojednávané problematice.

J. Milnerová.

V ý z v a.

Žádáme zdvořile členy Čs. psychologické společnosti, kteří pracovali nebo pracují s metodami skupinové psychoterapie, psychodramatu, případně s jinými výchovně psychologickými metodami ve skupině nebo kteří mají vážný zájem o práci s těmito metodami, aby se písemně přihlásili na adresu: Dr. Hugo Široký, vedoucí Opavského psychoterapeutického kroužku při Pobožce Čs. psychologické společnosti v Brně, Psychiatrická léčebna, Opava.

Dr. Hugo Široký byl vyzván předsedou International Council of Group Psychotherapy prof. Morenem, aby u nás zajistil reference o skupinových metodách a o pracovnících, kteří jich používají.

Doporučujeme zájemcům, aby využili této formy mezinárodní výměny zkušeností.

Za Pobočku Čs. psychologické společnosti v Brně
B. Bárta, tajemník.

Pokyny pro přispívatele.

1. „Zprávy ČSPS“ otiskují referáty o činnosti jednotlivých složek Společnosti, zprávy o závažnějších akcích a jednáních uspořádaných v oblasti psychologie nebo jiných příbuzných oborů, včetně stručných resumé jinde nepublikovaných referátů a závažných diskusních příspěvků zde přednesených. Dále „Zprávy“ uveřejňují bibliografie naší i cizí psychologické literatury, zprávy o psychologických pracovištích, informace o psychologickém ruchu v zahraničí a jiné pro naši psychologickou veřejnost užitečné informace a oznámení.
 2. Příspěvky zasílejte ve dvou exemplářích vyhotovených podle obvyklých edičních norem: strojopis na jedné straně nebarevného papíru formát A4, ob řádku s širší záložkou po levé straně; 30 řádek na srtánku, asi 60 úhozů v řádce.
 3. Poznámky pod čarou uvádějte přímo v textu a výrazně je vydělte. Vzor:
„... Pokud tento přístup lze považovat za adekvátní dané otázce.¹⁾“
- 1) Viz práci ...
4. Pokud by se uváděla užitá literatura, tedy v abecedním pořádku na konci článku.
 5. Příspěvky pro „Zprávy“, jakožto publikaci určenou členům Společnosti a poskytovanou jim zdarma, nesmějí být podle směrnice ČSAV honorovány.
 6. Redakce „Zpráv ČSPS“ si vyhrazuje právo zkrátit podle potřeby rukopis a provést redakční úpravy. Redakce.

Ústřední výbor přijal v r. 1962 tyto nové členy ČSPS:

prom. psych. Beran Vladimír
prac.: KÚNZ, Liberec
byt: Liberec, Havlíčkova 11

prom. psych. Bicek Jaroslav
Pedagogický Institut, České Budějovice
byt: Suché Vrbné, Sokolská 242

Boš Petr, prom. dětský lékař
prac.: DPL, Opařany
byt: Opařany, č. 121

Paed. dr. Burian Jaroslav
prac.: DPL Opařany
byt: Opařany, DPL

PhDr. Drozen Vladimír
prac.: Lékařská fakulta KU, Hradec Králové (Kybernetický kabinet)
byt: Hradec Králové, tř. Obránců míru 1210

Hanzalová Marie
prac.: KŮNZ — České Budějovice
byt: Líšov č. 163 u Čes. Budějovic

prom. ped. Hubaczková Bohumila
prac.: Pedagogický institut, Jihlava, Tolstého 16

prom. ped. Jakl František
prac.: ZVIL, Výchova učňů, metodické odd., Plzeň
byt: Plzeň, tř. Budovatelů 17

PhDr. Kaňka Zdeněk
prac.: Psychiatrická léčebna, Praha-Bohnice
byt: Praha 2, Karlovo nám. 4

Kobliha Václav
prac.: v. ú. 3268, Politické oddělení, Bechyně
byt: Bechyně, Na Libuši 458

prom. ped. Kodým Miloslav
prac.: Pedagogický Institut, České Budějovice
byt: České Budějovice, Dukelská 7

prom. psych. Kohoutek Rudolf
prac.: Dětský domov (třídící), Vodňany
byt: Dětský domov (třídící), Vodňany

prom. psych. Kotásková Jarmila
prac.: Ústav hygieny (odd. hygieny školní) Praha 10, Šrobárova 48
byt: Praha 4 - Krč, ul. Antala Staška 984

prom. ped. Kučera Václav
prac.: OUŽ (odborné učiliště železniční) Plzeň, Železniční 7
byt: Plzeň, Božkovská 57

PhDr. Librová Eva
prac.: Výzkumný ústav výstavby a architektury, Praha 1 - Malá Strana,
Letenská 3
byt: Praha 10, Hradešinská 32

PhDr. Pačha František
prac.: Ústav dálkového vzdělání učitelů, České Budějovice
byt: České Budějovice, Grünwaldova 772/1c

prom. psych. Sedláková Miluše
prac.: Pedagogický Institut, Ostrava
byt: Otická 1, Opava

prom. psych. Šapošníková Olga
prac.: Psychiatrické odd. fakultní polikliniky KU, Praha 2, Karlovo n. 32

PhDr. Š l é d r Jiří
Dětská psychiatrická léčebna Opařany
byt: Tábor, Pod nemocnicích 2221
PhDr. Š l é d r o v á Marie
prac.: DPL Opařany
byt: Tábor, Pod nemocnicí 2221
PhDr. V e l k o b o r s k ý Jan
prac.: KŮNZ, Psychiatrická klinika, Plzeň, Dukelská 69
byt: Plzeň, Stehlíkova 8
prom. psych. V e s e l á Věra
prac.: KŮNZ, dětská psychiatrie, Hradec Králové
byt: Brno - Řečkovice, Žitná 26

Výborem Slovenské psychologické společnosti v r. 1962 přijati a ústředně evidováni v Čs. psychologické společnosti byli:

prom. psych. B e n i a k Ludovít
prac.: Domov mládeže, Bratislava
byt: Domov mládeže, Bratislava
prom. ped. G n o t h Eugen
prac.: Pedagogický Inštitut, Nitra
byt: Nitra, Vysokoškolská 7
prom. psych. G r e i s i n g e r Jaroslav
prac.: MŮNZ, Bratislava
byt: Bratislava, Zborovská ul. č. 7
prom. psych. G r o n s k ý Andrej
prac.: Matica slovenská, Martin
byt: Martin, Stalinova 96
H a l m i o v á Olga
prac.: Štátne pedagogické nakladateľstvo
byt: Bratislava, Holubyho 12
PhDr. H o r ň á k o v á - Š k r e t o v á Kveta
prac.: Dietský liečebný ústav Solisko, Štrbské Pleso
byt: Dietský liečebný ústav Solisko, Štrbské Pleso
prom. ped. J o z a f Milan
prac.: Pedagogický Inštitut, Nitra
byt: Štúrova 26, Nitra
prom. ped. K n o t e k Štefan
prac.: Pedagogický Inštitut, Nitra
byt: Nové Zámky, Petöfiho ul., blok C
K o d a y Jaroslav
prac.: Pedagogický Inštitut, Ban. Bystrica
byt: Banská Bystrica, Trieda SNP č. 73
prom. psych. K o l é n y i Eugen
prac.: KNT Podunajské Biskupice
byt: Bratislava XI, Zborovská 10
prom. ped. K o v á c s Zoltán
prac.: Pedagogický Inštitut, Nitra
byt: Štúrova 4, Nitra

PhDr. Krňan Julius

prac.: Pedagogický Inštitút, Banská Bystrica

byt: Banská Bystrica, ul. 9. mája, č. 6

prom. psych. Kurílová Katarína

prac.: Domov mládeže

byt: Bratislava, Puškinova 4

Kuruc Alojz

prac.: Matica slovenská, Martin

byt: Martin, Pribinova 13

prom. psych. Kuruc Július

prac.: Ústav hygieny práce a chorob z povolání

byt: Bratislava, tr. Červenej armády č. 34

PhDr. Kvašňáková Helena

prac.: ONV odbor školský, Košice

byt: Košice, Solovjevova 31

prom. psych. Meriač Ivan

prac.: Štát. kúpele Rajecké Teplice, neuropsychiatrické odd.

byt: Rajecké Teplice, Liečebný ústav

prom. ped. Olejár František

prac.: Psychologická výchovná klinika Košice

byt: Košice, Leninova 85, blok C

prom. psych. Poláková Magda

prac.: OÚNZ-Nitra, Psychiatrické oddelenie

byt: Leninova tr. 120, Nitra

prom. psych. Senka Ján

prac.: Tesla-Orava n. p., Nižná nad Oravou

byt: Gajany 824, Bratislava — vidiek

Spišáková Anna

prac.: Stred. zdravot. škola MUDra I. Hálka, Bratislava, Kloboučnícka č. 3

byt: Bratislava, Steinerova 26

prom. psych. Šintajová Lygia

prac.: OÚNZ Dunajská Streda

byt: Dunajská Streda, Nemocnice